

JEZYK UKRAIŃSKI

ARKUSZE MATURALNE

CENTRALNEJ KOMISJI EGZAMINACYJNEJ

POZIOM PODSTAWOWY

Zbiór arkuszy maturalnych Centralnej Komisji Egzaminacyjnej z JĘZYKA UKRAIŃSKIEGO

POZIOM PODSTAWOWY

Liczba stron: **92**

Liczba arkuszy: **2**

Format: **PDF**

KOD PRODUKTU: **JUKRPP**

Rok wydania: 2024

Szczegółowy spis arkuszy oraz rozwiązań:

1. JĘZYK UKRAIŃSKI - 2023 maj CKE - poziom podstawowy - arkusz
2. JĘZYK UKRAIŃSKI - 2023 maj CKE - poziom podstawowy - odpowiedzi
3. JĘZYK UKRAIŃSKI - 2024 maj CKE - poziom podstawowy - arkusz
4. JĘZYK UKRAIŃSKI - 2024 maj CKE - poziom podstawowy - odpowiedzi

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Miejsce na naklejkę.

Sprawdź, czy kod na naklejce to

M-100.

Jeżeli tak – przyklej naklejkę.

Jeżeli nie – zgłoś to nauczycielowi.

Egzamin maturalny

Formuła 2023

JĘZYK UKRAIŃSKI

Poziom podstawowy

Symbol arkusza

MMUU-P0-100-2305

DATA: 16 maja 2023 r.

GODZINA ROZPOCZĘCIA: 14:00

CZAS TRWANIA: 210 minut

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: 50

**WYPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY**

Uprawnienia zdającego do:

☐

dostosowania
zasad oceniania.

Przed rozpoczęciem pracy z arkuszem egzaminacyjnym

1. Sprawdź, czy nauczyciel przekazał Ci **właściwy arkusz egzaminacyjny**, tj. arkusz we **właściwej formule**, z **właściwego przedmiotu** na **właściwym poziomie**.
2. Jeżeli przekazano Ci **niewłaściwy** arkusz – natychmiast zgłoś to nauczycielowi. Nie rozrywaj banderol.
3. Jeżeli przekazano Ci **właściwy** arkusz – rozerwij banderole po otrzymaniu takiego polecenia od nauczyciela. Zapoznaj się z instrukcją na stronie 2.

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy ten arkusz egzaminacyjny zawiera 20 stron (zadania 1–14).
Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Na pierwszej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
3. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
4. W wyznaczonym miejscu zapisz numer tematu wypracowania wybranego do realizacji.
5. Wypracowanie zapisz w miejscu na to przeznaczonym.
6. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w tabelkach przeznaczonych dla egzaminatora.
Tabelki umieszczone są na marginesie przy każdym zadaniu.
8. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
9. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
10. Możesz korzystać ze słownika języka ukraińskiego.

**Lista lektur obowiązkowych w roku szkolnym 2022/2023 i 2023/2024
(zgodna z wymaganiami egzaminacyjnymi)**

Poziom podstawowy

Легенди, вибране

Замовляння, Голосіння, Веснянки, Купальські пісні, вибране

Нестор Літописець, *Повість минулих літ* (Хрещення Руської землі)

Володимир Мономах, *Повчання дітям*

Думи, *Втеча трьох братів з города Азова, Про Марусю Богуславку*, вибране

Григорій Сковорода, *Всякому місту звичай і права, Бджола та Шершень, Пісня 12-та (В город не піду багатий)*, вибрані вірші

Іван Котляревський, *Енеїда* (частини I–IV)

Григорій Квітка-Оснóв'яненко, *Сватання на Гончарівці*

Микола Гоголь, *Тарас Бульба*

Тарас Шевченко, *Катерина, Причинна, Іван Підкова, Сон, Заповіт, І мертвим, і живим...*, *Мені однаково, Думи мої, думи мої, Лихо мені з вами!*, вибрані вірші

Іван Нечуй-Левицький, *Кайдашева сім'я*

Михайло Старицький, *За двома зайцями*

Іван Франко, *Малий Мирон, Захар Беркут, Мойсей, Каменярі, Тричі мені являлася любов*, вибрані вірші

Леся Українка, *Лісова пісня, Мій шлях, І ти колись боролась, мов Ізраїль*, вибрані вірші

Ольга Кобилянська, *В неділю рано зілля копала* (уривки), *Valse melancholique*

Василь Стефаник, *Камінний хрест*

Михайло Коцюбинський, *Intermezzo, Тіні забутих предків* (уривки)

Богдан Лепкий, *Вона там є, Журавлі*, вибрані вірші

Богдан-Ігор Антонич, *Елегія про співучі двері*, вибрані вірші

Остап Вишня, *Чухраїнці*

Микола Хвильовий, *Я (Романтика)*

Валер'ян Підмогильний, *Місто* (уривки, частина I, частина II)

Павло Тичина, *Пам'яті тридцяти, Скорбна мати, Уже світає, а ще імла, О панно Інно*, вибрані вірші

Улас Самчук, *Марія*

Василь Симоненко, *Ти знаєш, що ти – людина?, Де зараз ви, кати мого народу?, Є тисячі доріг, Лебеді материнства*, вибрані вірші

Василь Стус, *У цьому полі, синьому, як льон, Як добре те, що смерті не боюсь я, Ярій, душе, Таборовий зошит* (записи 1–12 та 1984 рік), вибрані вірші

Ліна Костенко, *Маруся Чурай* (уривки), *Чадра Марусі Богуславки, Доля, Пісенька з варіаціями*, вибрані вірші

Валерій Шевчук, *Дім на горі* (частина I, частина II – вибрані оповідання)

Наталка Сняданко, *Колекція пристрастей, або пригоди молодої українки* (уривки)

Павло Ар'є, *На початку і наприкінці часів* (сцени 1–2, 4–7, 9–11)

Любов Якимчук, *Розкладання, Молитва, Абрикоси у касках*, вибрані вірші.

Poziom rozszerzony

Слово про Ігорів похід

Мелетій Смотрицький, *Тренос*

Леся Українка, *Бояриня*

Володимир Винниченко, *Брехня*

Олександр Олесь, *З журбою радість обнялась, Айстри*, вибрані вірші

Павло Тичина, *Золотий гомін*

Богдан-Ігор Антонич, *Зелена Євангелія*

Сергій Жадан, *Інтернат*

Марія Матіос, *Солодка Даруся*

Юрій Винничук, *Танго смерті*

Юрій Андрухович, два вибрані есе

Оксана Забужко, *Сестро, сестро* (вибрані оповідання, *Автобіографія*).

Inne lektury obowiązkowe zamieszczone w *Informatorze o egzaminie maturalnym z języka ukraińskiego jako języka mniejszości narodowej od roku szkolnego 2022/2023*, do których również można się odwołać

Poziom podstawowy

Історичні пісні, *Про чайку, Про Байдю, Про Почаївську Божу Матір*

Марко Вовчок, *Сон*

Євген Маланюк, *Псалми степу* (частини I i IV), *Варязька балада*

Дмитро Павличко, *Ти зрікся мови рідної, Два кольори*, вибрані вірші.

Ча́сць 1. Test językowy

Прэчытай уважне тэкст, а наступнае выконвай заданні ўмешчаныя пад ім. Адпавідай **тылькі на падставе тэксту** і **тылькі ўласнымі словамі** – хыба ў тым, што ў заданні палеcono іначэй. Удзялай тылу адпавядзі, о іле Ціе папросзона. Адпавядзі удзялай ў мязыку украї́нскім.

Алена Янчук
Нетикет

Те, як ми спілкуємося, може розповісти про людину майже все. [...] Лише в соціумі, постійно комунікуючи, людина може зростати та повноцінно розвиватися. Швидкий розвиток інноваційних технологій значно полегшив процес комунікації. Комп'ютери та сучасні гаджети з підключенням до інтернету дають можливість вільно комунікувати та обмінюватись думками з необмеженою кількістю людей з будь-якого куточка планети, навіть не виходячи з дому. Інтернет відіграє важливу роль у розвитку особистості, а також допомагає людині включитися у процес спілкування тоді, коли в реальному житті вона має певні бар'єри. Але слід пам'ятати, що віртуальний світ може полегшити життя, а може його взагалі відібрати.

Спілкуючись у віртуальному середовищі, слід також пам'ятати, що тут, як і в реальному житті, існують свої правила поведінки, своєрідна культура віртуального спілкування, яку ще називають нетикетом.

Мережевий етикет або нетикет – [...] це правила поведінки, спілкування, традицій у мережі інтернет. Хто встановлює ці правила і навіщо? [...] Так само, як і в реальному світі, у віртуальному теж повинні бути свої правила етикету. Саме від того, який відсоток користувачів дотримується правил віртуального спілкування, залежить зручність існування в мережі всіх інших. Єдиного документу, що відображає усі правила мережевого етикету і є стандартом для усіх, досі не існує. Але є [...] правила, які повинен знати кожен інтернетівець.

Правило 1. Дотримуйтеся тих самих стандартів поведінки, що і в реальному житті. У віртуальному світі існує певне відчуття анонімності, і в деяких ситуаціях люди можуть дозволити собі більше, ніж вони дозволяють, спілкуючись у реальному житті. Але, все ж таки, намагайтесь дотримуватися правил спілкування і в реальному, і у віртуальному світі. [...]

Правило 2. Пам'ятайте, що ви знаходитесь у кіберпросторі. Активне спілкування у мережі має свої нюанси. Спілкуючись у чаті або на форумі, пам'ятайте, що манери спілкування в різних співтовариствах різні. Якщо один стиль спілкування цілком звичний для одного співтовариства, для іншого він буде абсолютно неприйнятним. [...]

Правило 3. Зберігайте свій імідж. Ваша репутація в інтернеті не менш важлива, ніж у реальному житті. Навіть якщо здається, що ніхто в мережі вас не впізнає, не варто ображати інших, створювати конфліктні ситуації або відповідати на образу образою. Нехай друзі за інтересами та сайтами знають вас як ввічливу, толерантну та порядну людину. Публікуючи якусь інформацію, перевірте її достовірність, пишіть грамотно.

Правило 4. Не створюйте конфлікти та не допускайте їх. Словесну війну, яка іноді виникає між декількома учасниками дискусії, ще називають флеймом (від англ. flame – полум'я). Зазвичай, під час таких суперечок істина не народжується, а виникає лише дискомфорт серед учасників обговорення. Інтернет не забороняє флейми, вони можуть приносити задоволення і авторам, і читачам. Проте нетикет не заохочує до таких дій,

які іноді переростають у справжні інформаційні війни. Краще уникайте образ і не беріть участі у конфліктних обговореннях.

За: *Культура віртуального спілкування. Методичні поради*, укл. А. Янчук,
<http://www.ounb.km.ua>

1.

0-1

Завдання 1. (0-1)

У якому абзаці можна знайти відповідь на запитання з таблиці? Запиши номер абзацу у відповідній колонці.

1.	Чому варто дбати про свій образ у віртуальному світі?	
2.	Що таке мережевий етикет?	
3.	Які бувають наслідки віртуальних сварок?	

2.

0-1-2

Завдання 2. (0-2)

Допиши по одному антоніму до наведених нижче слів.

віртуальний –

прогрес –

активний –

3.

0-1-2

Завдання 3. (0-2)

На основі тексту вкажи один недолік і одну перевагу інтернету.

Недолік:

.....
.....

Перевага:

.....
.....

Завдання 4. (0–1)

Запиши виділені словосполучення/слова іншими словами, зберігаючи їхній зміст.

1. Проте нетикет **не заохочує** до таких дій, які іноді переростають у справжні інформаційні війни.

.....

2. Але є правила, які повинен знати кожен **інтернетівець**.

.....

Завдання 5. (0–2)

На основі тексту зазнач правильну відповідь. Підкресли П, якщо відповідь правильна, або Н – якщо вона неправильна.

1.	У мережі ми повинні дотримуватися правил культурної поведінки.	П	Н
2.	Нетикет дозволяє у мережевому спілкуванні більше свободи, ніж у реальному.	П	Н
3.	У мережі люди частіше, ніж в реальному житті, порушують правила спілкування.	П	Н

Завдання 6. (0–1)

Передай своїми словами головний зміст сьомого абзацу наведеного тексту.

.....

.....

.....

Завдання 7. (0–1)

Чи ти погоджуєшся з реченням: *Лише в соціумі, постійно комунікуючи, людина може зростати та повноцінно розвиватися?* Наведи один аргумент.

.....

.....

.....

4.**0–1****5.****0–1–2****6.****0–1****7.****0–1**

Ча́сць 2. Тэст зе знаёмасці лектур і контекстаў

Wykonaj zadania. Odpowiadaj tylko **własnymi słowami** – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tylu odpowiedzi, o ile Cię poproszono. Odpowiedzi udzielaj w języku ukraińskim.

8.

0–1–2

Завдання 8. (0–2)

До творів 1–3 підбери відповідний літературний жанр А–Г. Впиши відповідну літеру до таблиці.

№	Автор і твір	жанр
1.	Микола Хвильовий, <i>Я (Романтика)</i>	
2.	Іван Франко, <i>Мойсей</i>	
3.	Улас Самчук, <i>Марія</i>	

- А. новела
- Б. трагедія
- В. роман
- Г. поема

Завдання 9. (0–1)

Прочитай вірш Григорія Сковороди *Всякому місту – звичай і права...*

Всякому місту – звичай і права...

Всякому місту – звичай і права,
Всяка тримає свій ум голова;
Всякому серцю – любов і тепло,
Всяке горло свій смак віднайшло.

**Я ж у полоні нав'язливих дум:
Лише одне непокоїть мій ум.**

Панські Петро для чинів тре кутки,
Федір-купець обдурити прудкий,
Той зводить дім свій на модний манір,
Інший гендлює, візьми перевір!

**Я ж у полоні нав'язливих дум:
Лише одне непокоїть мій ум.**

Той безперервно стягає поля,
Сей іноземних заводить телят.
Ті на ловецтво готують собак,
В сих дім, як вулик, гуде від гуляк.

**Я ж у полоні нав'язливих дум:
Лише одне непокоїть мій ум.**

Ладить юриста на смак свій права,
З диспутів учню тріщить голова,
Тих непокоїть Венерин амур,
Всякому голову крутить свій дур.
В мене ж турботи тільки одні,
Як з ясным розумом вмерти мені.

Знаю, що смерть – як коса замашна,
Навіть царя не обійде вона.
Байдуже смерті, мужик то чи цар, –
Все пожере, як соломі пожар.
Хто ж бо зневажить страшну її сталь?
Той, в кого совість, як чистий кришталь...

Григорій Сковорода, *Всякому місту – звичай і права...*, <https://www.ukrlib.com.ua>

Поясни, яку функцію виконує в творі повторення фрази:

Я ж у полоні нав'язливих дум:

Лише одне непокоїть мій ум.

.....

.....

.....

.....

.....

9.

0–1

Завдання 10. (0–2)

Прочитай наведений нижче уривок з *Лісової пісні* Лесі Українки.

М а в к а

Ох, як я довго спала!

Л і с о в и к

Довго, дочко!

Вже й сон-трава перецвітати стала.

От-от зозулька масличко сколотить, в червоні черевички убереться і людям одмірятиме літа.

Вже з вирію поприлітали гості.

Он жовтими пухинками вже плавлють на чистім плесі каченятка дикі.

М а в к а

А хто мене збудив?

Л і с о в и к

Либонь, весна.

М а в к а

Весна ще так ніколи не співала, як тепер.

Чи то мені так снилось?

Лукаш знов грає [мелодія № 5].

Ні... стій... Ба! чуєш?.. То весна співає?

Лукаш грає мелодію № 5, тільки ближче.

Л і с о в и к

Та ні, то хлопець на сопілці грає.

М а в к а

Який? Невже се "Той, що греблі рве"? От я не сподівалася від нього!

Л і с о в и к

Ні, людський хлопець, дядька Лева небіж, Лукаш на ймення.

Леся Українка, *Лісова пісня*, <https://ukrclassic.com.ua>

10.

0–1–2

Закінчи речення. Зазнач правильну відповідь з-поміж варіантів А–Г та обґрунтуй свій вибір.

Твір Лесі Українки – це

А. драматична поема.

Б. фантастична драма.

В. драма-феєрія.

Г. лірична драма

Обґрунтування:

.....

.....

.....

Завдання 11.

Прочитай уривок із твору.

Відколи Івана Дідуха запам'ятали в селі газдою, відтоді він мав усе лиш одного коня і малий візок із дубовим дишлем. Коня запрягав у підруку, сам себе в борозну; на коня мав ремінну шлею і нашильник, а на себе Іван накладав малу мотузяну шлею.

Нашильника не потребував, бо лівою рукою спирав, може, ліпше, як нашильником.

То як тягнули снопи з поля або гній у поле, то однако і на коні, і на Івані жили виступали, однако їм обом під гору посторонки моцувалися, як струнви, і однако з гори волочилися по землі. Догори ліз кінь як по леду, а Івана як коли би хто буком по чолі тріснув, така велика жила напухала йому на чолі. Згори кінь виглядав, як би Іван його повісив на нашильнику за якусь велику провину, а ліва рука Івана обвивалася сітею синіх жил, як ланцюгом із синьої сталі.

Не раз ранком, іще перед сходом сонця, їхав Іван у поле пільною доріжкою. Шлеї не мав на собі, лише йшов із правого боку і тримав дишель як би під пахою. І кінь, і Іван

держалися крепко, бо оба відпочали через ніч. То як їм траплялося сходити з горба, то бігли. Бігли в долину і лишали за собою сліди коліс, копит і широчезних п'ят Іванових.

www.ukrlib.com.ua

Завдання 11.1. (0–1)

Запиши прізвище автора та заголовок твору.

Автор: Заголовок:

11.1.

0–1

Завдання 11.2. (0–1)

Напиши, яку основну проблему порушує автор у творі.

.....
.....
.....

11.2.

0–1

Завдання 12. (0–1)

Прочитай вірш *Є тисячі доріг, мільйони вузьких стежинок...* Василя Симоненка.

Є тисячі доріг, мільйони вузьких стежинок...

Є тисячі доріг, мільйон вузьких стежинок,
Є тисячі ланів, але один лиш мій.
І що мені робить, коли малий зажинок
Судилося почать на ниві нерясній?

Чи викинути серп і йти байдикувати,
Чи долю проклясти за лютий недорід
І до сусід пристать наймитувати
За пару постолів і шкварку на обід?

Коли б я міг забуть убоге рідне поле,
За шмат ції землі мені б усе дали...
До того ж і стерня ніколи ніг не коле
Тим, хто взува холуйські постолі.

Та мушу я іти на ріде поле босим,
І мучити себе й ледачого серпа,
І падати з утоми на покоси,
І спать, обнявши власного снопа.

Бо нива це – моя! Тут я почну зажинок,
Бо кращий урожай не жде мене ніде,
Бо тисяча доріг, мільйон вузьких стежинок
Мене на ниву батьківську веде...

Василь Симоненко, *Є тисячі доріг, мільйони вузьких стежинок...*, <https://www.ukrlib.com.ua>

12.

0–1

Поясни, що символізує у вірші *нива*.

.....

.....

.....

13.

0–1–2

Завдання 13. (0–2)

До творів 1–3 підбери відповідний літературний мотив А–Г. Впиши відповідну літеру до таблиці.

№	Автор і твір	МОТИВ
1.	Микола Хвильовий, <i>Я (Романтика)</i>	
2.	Іван Нечуй-Левицький, <i>Кайдашева сім'я</i>	
3.	Михайло Старицький, <i>За двома зайцями</i>	

А. еміграція за хлібом

Б. засудження людського прагнення наживи

В. протистояння добра і зла; роздвоєння душі героя

Г. життя та психологія українських селян

Część 3. Wypracowanie

Завдання 14. (0–30)

Вибери **одну** з наведених нижче тем і напиши твір.

- У творі розглянь запропоновану в темі **проблему**. Вислов **свою думку** й **обґрунтуй** її.
- У своїх міркуваннях наведи **аргументи** на основі **літературного твору**, зазначеного в темі, а також **іншого твору української літератури**.
- Твоя робота повинна налічувати щонайменше **250 слів**.
- Номер вибраної теми впиши в зазначену клітинку.
- Напиши твір у відведеному місці. Не пиши на полях.
- Напиши твір українською мовою.

Тема 1.

Різні прояви любові. Проаналізуй проблему на основі вірша *Лебеді материнства* Василя Симоненка та вибраного твору української літератури.

Мріють крилами з туману лебеді рожеві,
Сиплють ночі у лимани зорі сургучеві.
Заглядає в шибку казка сивими очима,
Материнська добра ласка в неї за плечима.
Ой біжи, біжи, досадо, не вертай до хати,
Не пущу тебе колиску синову гойдати.
Припливайте до колиски, лебеді, як мрії,
Опустіться, тихі зорі, синові під вії.
Темряву тривожили криками півні,
Танцювали лебеді в хаті на стіні,
Лопотіли крилами і рожевим пір'ям,
Лоскотали марево золотим сузір'ям.
Виростеш ти, сину, вирушиш в дорогу,
Виростуть з тобою приспані тривоги.
У хмільні смеркання мавки чорноброві
Ждатимуть твоєї ніжності й любові.
Будуть тебе кликати у сади зелені
Хлопців чорночубих диво-наречені.
Можеш вибирати друзів і дружину,
Вибрати не можна тільки Батьківщину.
Можна вибрати друга і по духу брата,
Та не можна рідну матір вибирати.
За тобою завше будуть мандрувати
Очі материнські і білява хата.
І якщо впадеш ти на чужому полі,
Прийдуть з України верби і тополі.
Стануть над тобою, листям затріпочуть,
Тугою прощання душу залоскочуть.
Можна все на світі вибирати, сину,
Вибрати не можна тільки Батьківщину.

Василь Симоненко, *Лебеді материнства*, <https://www.ukrlib.com.ua>

Тема 2.

Сімейні відносини у творах української літератури. Розглянь питання, звертаючись до твору Івана Нечуя-Левицького *Кайдашева сім'я* і вибраного твору української літератури.

WYPRACOWANIE

na temat nr

Miejsce dla egzaminatora

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Miejsce dla egzaminatora

Tabele wypełnia egzaminator!

			Jeżeli 0 pkt – wskaż powód.		
1.	Spełnienie formalnych warunków polecenia	0	1	Brak lektury obowiązkowej.	Nie dotyczy problemu.
				Nie jest wypowiedzią argumentacyjną.	

											Liczba błędów rzeczowych	OGÓŁEM kl i k
2.	Kompetencje literackie i kulturowe	0	1	2	3	4	5	6	7	8		
		9	10	11	12							

3a	Struktura wypowiedzi	0		1		2		3	
		G	F	E	C	D	B		

3b	Spójność wypowiedzi	Liczba błędów w spójności	0	1	2	3

3c	Styl wypowiedzi	0	1
-----------	------------------------	----------	----------

4a	Zakres i poprawność środków językowych	Liczba błędów językowych																				
		0			1			2			3			4			5			6		
		1 G	2 F	3 E	2 G	3 F	1 G	2 F	3 E	1 D	2 C	3 D	1 C	2 B	3 A	1 B	2 A	3 A				

4b	Poprawność ortograficzna	Liczba błędów ortograficznych	0	1	2

4c	Poprawność interpunkcyjna	Liczba błędów interpunkcyjnych	0	1	2

Łączna liczba punktów:

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)

JĘZYK UKRAIŃSKI

Poziom podstawowy
Formuła 2023

JĘZYK UKRAIŃSKI

Poziom podstawowy
Formuła 2023

JĘZYK UKRAIŃSKI

Poziom podstawowy
Formuła 2023

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Zasady oceniania rozwiązań zadań
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Język ukraiński jako język mniejszości narodowej
<i>Poziom:</i>	Poziom podstawowy
<i>Forma arkusza:</i>	MMUU-P0-100-2305
<i>Termin egzaminu</i>	16 maja 2023 r.
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	28 czerwca 2023 r.

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Część 1. Test językowy

Завдання 1. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024 ¹	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Kształcenie językowe. 5. Pogłębianie umiejętności porozumiewania się [...].	4. Odbiór przekazu językowego. Zdający: 4) odczytuje sens tekstów artystycznych, publicystycznych [...], uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte.

Zasady oceniania

1 pkt – trzy poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

1.	6
2.	3
3.	7

Завдання 2. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
II. Kształcenie językowe. 5. Pogłębianie umiejętności porozumiewania się [...].	3. Komunikacja językowa i kultura języka. Zdający: 1) sprawnie posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą języka narodowego [...].

Zasady oceniania

2 pkt – trzy poprawnie dobrane antonimy.

1 pkt – dwa poprawnie dobrane antonimy.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

реальний
регрес
пасивний

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 10 czerwca 2022 r. w sprawie wymagań egzaminacyjnych dla egzaminu maturalnego przeprowadzanego w roku szkolnym 2022/2023 i 2023/2024 (Dz.U. poz. 1246).

Завдання 3. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
II. Kształcenie językowe. 5. Pogłębianie umiejętności porozumiewania się [...].	4. Odbiór przekazu językowego. Zdający: 2) odczytuje sens tekstu [...], potrafi wydzielić jego fragmenty i objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości.

Zasady oceniania

2 pkt – dwa poprawne przykłady.

1 pkt – jeden poprawny przykład.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Недолік:

У зв'язку з анонімністю люди інколи дозволяють собі неетичну поведінку в мережі.

Перевага:

Інтернет дозволяє спілкуватися попри великі відстані.

Завдання 4. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
II. Kształcenie językowe. 5. Pogłębianie umiejętności porozumiewania się [...].	4. Odbiór przekazu językowego. Zdający: 2) odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia wyrazów [...]), potrafi wydzielić jego fragmenty i objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne przeformułowanie dwóch zdań.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

1. Проте, нетикет **не спонукає** до таких дій, які іноді переростають у справжні інформаційні війни.

2. Існують найбільш поширені правила, які повинен знати кожен **користувач інтернету**.

Завдання 5. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
II. Kształcenie językowe. 5. Pogłębianie umiejętności porozumiewania się [...].	4. Odbiór przekazu językowego. Zdający: 4) odczytuje sens tekstów artystycznych, publicystycznych [...], uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte.

Zasady oceniania

2 pkt – trzy poprawne odpowiedzi.

1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

П

Н

П

Завдання 6. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
II. Kształcenie językowe. 5. Pogłębianie umiejętności porozumiewania się [...].	4. Odbiór przekazu językowego. Zdający: 2) odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia [...] zdań), potrafi wydzielić jego fragmenty i objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Хоча нетикет не забороняє віртуальних суперечок, нам варто їх уникати, щоб не створювати конфліктні ситуації та не набиратися негативних емоцій.

Завдання 7. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
II. Kształcenie językowe. 5. Pogłębianie umiejętności porozumiewania się [...].	4. Odbiór przekazu językowego. Zdający: 4) odczytuje sens tekstów artystycznych, publicystycznych [...], uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Так, я погоджуюся з цим твердженням. Цінності, моральні норми та поведінка передаються в соціумі. Без спілкування у соціумі у нас відсутні моделі поведінки.

Część 2. Test ze znajomości lektur i kontekstów**Завдання 8. (0–2)**

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
III. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Pogłębianie umiejętności analizy i interpretacji utworów literackich i innych tekstów kultury z wykorzystaniem właściwej terminologii.	1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający: 3) rozpoznaje gatunki literackie [...].

Zasady oceniania

2 pkt – trzy poprawne odpowiedzi.

1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

1.	A
2.	Г
3.	B

Завдання 9. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
III. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Pogłębianie umiejętności analizy i interpretacji utworów literackich i innych tekstów kultury z wykorzystaniem właściwej terminologii.	1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający: 4) wskazuje zastosowane w utworze językowe środki wyrazu artystycznego oraz inne wyznaczniki poetyki danego utworu ([...] kompozycji).

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wyjaśnienie funkcji refrenu.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Повторення є художнім засобом, який має композиційну функцію. Фраза закінчує три перших строфи вірша. Повторення двох останніх фраз підкреслює філософське ставлення поета до життя і є контрастом до буденної та нечесної поведінки описаних у вірші представників суспільства. Поет наголошує, що дбає не про повсякденні блага, а про духовну чистоту і ясний розум.

Завдання 10. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
III. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Pogłębianie umiejętności analizy i interpretacji utworów literackich i innych tekstów kultury z wykorzystaniem właściwej terminologii.	1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający: 3) rozpoznaje gatunki literackie, potrafi wymienić ich cechy.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne wskazanie gatunku oraz właściwa argumentacja.

1 pkt – prawidłowe wskazanie gatunku, brak poprawnej argumentacji.

0 pkt - odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

B

Przykładowa odpowiedź

Драма-феєрія – це інакше драма-казка. Для цього жанру характерний ліризм, зіставлення природного і людського, використання міфічних і фольклорних образів чи фантастичних елементів.

Завдання 11.1. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
III. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Pogłębianie umiejętności analizy i interpretacji utworów literackich i innych tekstów kultury z wykorzystaniem właściwej terminologii.	1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający: 7) zna podstawy priodyzacji literatury mniejszości narodowej [...].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Василь Стефаник, *Камінний хрест*

Завдання 11.2. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
III. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Pogłębianie umiejętności analizy i interpretacji utworów literackich i innych tekstów kultury z wykorzystaniem właściwej terminologii.	1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający: 6) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania bohatera i świata przedstawionego [...]; 7) rozpoznaje podstawowe motywy [...] oraz ich funkcje w utworze.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Новела *Камінний хрест* – це єдиний твір Василя Стефаника, в якому письменник розглядає виключно проблему еміграції. В центрі новели – Іван Дідух, однак насправді це збірний герой – уособлення селян, які на межі XIX-XX ст. виїхали за океан (перша хвиля української еміграції).

Завдання 12. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
III. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Pogłębianie umiejętności analizy i interpretacji utworów literackich i innych tekstów kultury z wykorzystaniem właściwej terminologii.	1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający: 7) rozpoznaje podstawowe motywy [...] oraz ich funkcje w utworze; 8) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu ([...] słowa kluczowe [...]).

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Нива у вірші уособлює батьківщину, яку неможливо ні покинути, ні зрадити, незалежно від того, як складаються життєві обставини.

Завдання 13. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
III. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Poglębianie umiejętności analizy i interpretacji utworów literackich i innych tekstów kultury z wykorzystaniem właściwej terminologii.	1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający: 7) rozpoznaje podstawowe motywy [...] oraz ich funkcje w utworze.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne przyporządkowanie trzech motywów.

1 pkt – poprawne przyporządkowanie dwóch motywów.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

1. В.

2. Г

3. Б

Ча́сть 3. Wypracowanie

Завдання 14. (0–30)

Ви́бери **одну** з наведених нижче тем і напиши твір.

- У творі розглянь запропоновану в темі **проблему**. Вислови **свою думку** та **обґрунтуй** її.
- У своїх міркуваннях наведи **аргументи** на основі **літературного твору**, зазначеного в темі, а також **іншого твору української літератури**.
- Твоя робота повинна налічувати щонайменше **250 слів**.
- Но́мер ви́браної теми впиши в зазначену клітинку.
- Напиши твір у відведеному місці. Не пиши на полях.
- Напиши твір українською мовою.

Тема 1. (0–30)

Рі́зні про́яви лю́бові. Проаналізу́й пробле́му на основі ві́рша *Лебеді материнства* Васи́ля Симо́ненка та ви́браного твору української літератури.

Тема 2. (0–30)

Сі́мейні стосунки у творах української літератури. Розглянь пита́ння, звертаючись до твору Іва́на Нечу́я-Леви́цького *Кайдашева сім'я* і ви́браного твору української літератури.

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego [...].</p> <p>1. Rozumienie znaczenia literatury i kultury w kształtowaniu poczucia tożsamości narodowej [...].</p>	<p>I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego [...]. Zdający:</p> <p>2) rozumie tematy, motywy, topoty charakterystyczne dla literatury narodowej;</p> <p>3) rozumie związki poznanych utworów z życiem narodu i różnych grup wspólnotowych.</p>
<p>II. Kształcenie językowe.</p> <p>1. Rozumienie wartości języka ojczystego oraz jego funkcji w budowaniu wspólnoty rodzinnej, narodowej i kulturowej.</p> <p>2. Kształtowanie odpowiedzialności za świadome posługiwanie się językiem ojczystym.</p> <p>6. Poglębianie umiejętności poprawnego pisania [...] zgodnego z zasadami poprawności językowej.</p>	<p>II.3. Komunikacja językowa i kultura języka. Zdający:</p> <p>1) sprawnie posługuje się oficjalną [...] odmianą języka narodowego;</p> <p>4) stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji;</p> <p>8) stosuje zasady etyki i etykiety językowej [...].</p>
<p>III. Kształcenie literackie i kulturowe.</p> <p>1. Poglębianie umiejętności analizy i interpretacji utworów literackich i innych tekstów kultury z wykorzystaniem właściwej terminologii.</p> <p>2. Rozumienie zależności między wydarzeniami historycznymi a literaturą i kulturą.</p> <p>3. Poglębianie zdolności rozumienia wartości o charakterze narodowym, etnicznym i uniwersalnym.</p>	<p>III.1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający:</p> <p>1) zna podstawy periodyzacji literatury mniejszości narodowej [...];</p> <p>2) zna prądy literackie i artystyczne w epokach literackich, określa ich cechy;</p> <p>3) rozpoznaje gatunki literackie, potrafi wymienić ich cechy;</p> <p>4) wskazuje zastosowane w utworze językowe środki wyrazu artystycznego oraz inne wyznaczniki poetyki danego utworu (z zakresu [...] kompozycji, [...]) i określa ich funkcje;</p> <p>6) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania bohatera i świata przedstawionego (narracja, fabuła, sytuacja liryczna, akcja) [...];</p> <p>7) rozpoznaje podstawowe motywy [...] oraz ich funkcje w utworze;</p> <p>8) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (tytuł, podtytuł, puenta, kompozycja, słowa kluczowe, motto);</p> <p>9) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty: literacki, kulturowy, filozoficzny, biograficzny;</p>

	10) dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości narodowe [...].
<p>IV. Tworzenie wypowiedzi.</p> <p>3. Doskonalenie posługiwania się zasadami retoryki, w szczególności argumentowania.</p> <p>5. Wyrażanie własnych poglądów i opinii.</p> <p>6. Tworzenie wypowiedzi pisemnych, z uwzględnieniem estetyki tekstu i zasad jego organizacji [...].</p>	<p>IV.2. Pisanie. Zdający:</p> <p>1) hierarchizuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie;</p> <p>2) tworzy dłuższy tekst pisany (rozprawka, [...]) interpretacja utworu literackiego lub fragmentu) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej [...];</p> <p>3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie);</p> <p>7) uwzględnia w interpretacji potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny.</p>

1. Spełnienie formalnych warunków polecenia (maksymalnie 1 punkt)

Sprawdzając wypracowanie zdającego w tym kryterium, egzaminator będzie oceniał, czy:

- w wypracowaniu zdający odwołał się do lektury obowiązkowej
- wypowiedź w co najmniej jednym fragmencie dotyczy problemu wskazanego w poleceniu
- napisane wypracowanie jest w jakiegokolwiek części wypowiedzią argumentacyjną.

<ul style="list-style-type: none"> • W wypracowaniu jest odwołanie do co najmniej jednego tekstu wskazanego w poleceniu jako obowiązkowy. ORAZ • Wypracowanie przynajmniej częściowo dotyczy problemu wskazanego w poleceniu. ORAZ • Wypracowanie przynajmniej częściowo jest wypowiedzią argumentacyjną. 	1 pkt
<ul style="list-style-type: none"> • Wypracowanie nie spełnia któregośkolwiek z warunków określonych w kategorii „1 pkt”. ALBO • Wypracowanie jest napisane w formie planu albo w punktach. 	0 pkt

Uwaga: Jeżeli w kryterium *Spełnienie formalnych warunków polecenia* przyznano 0 pkt, we wszystkich pozostałych kryteriach przyznaje się 0 pkt.

Wyjaśnienia (kryterium 1. – SFWP)

1. „Problem wskazany w poleceniu” obejmuje:

- a) zakres merytoryczny zagadnienia, którego omówienie jest wymagane ORAZ
- b) opinię zdającego wraz z uzasadnieniem.

Zakres merytoryczny, obejmujący dwa aspekty, będzie określany dla każdego tematu wypracowania.

2. Wypracowanie przynajmniej częściowo dotyczy problemu wskazanego w poleceniu, jeżeli obejmuje co najmniej jeden aspekt zakresu merytorycznego ORAZ opinię albo uzasadnienie.

3. Wypracowanie przynajmniej częściowo jest wypowiedzią argumentacyjną, jeżeli zawiera co najmniej jeden akapit argumentacyjny.

2. Kompetencje literackie i kulturowe (maksymalnie 12 punktów)

Sprawdzając wypracowanie zdającego w tym kryterium, egzaminator będzie oceniał, czy w wypracowaniu zdający:

- wykorzystał znajomość – odpowiednio – wskazanej w poleceniu lektury obowiązkowej oraz innego utworu z literatury ukraińskiej w sposób funkcjonalny
- przedstawił bogatą argumentację, świadczącą o jego erudycji
- wykazał się wiedzą i umiejętnościami z zakresu kształcenia literackiego i kulturowego oraz językowego
- funkcjonalnie wykorzystał konteksty, np. literacki, historyczny, filozoficzny, kulturowy, które pogłębiają i rozwijają rozważany problem
- przedstawił bogatą argumentację: argumentacja jest logiczna, wnikliwa, zróżnicowana, świadczy o erudycji zdającego
- wykazał się wiedzą i umiejętnościami z zakresu nauki o literaturze
- nie popełnił błędów rzeczowych, zarówno w odniesieniu do przywołanych tekstów literackich oraz kontekstów (np. pisząc o wydarzeniach z danej lektury, nie popełnił błędów, tj. nie pomylił imion postaci, nie przypisał postaciom cech, których nie posiadają, bądź nie wymyślił wydarzeń, których w lekturze nie ma lub inne), jak i terminologii historycznoliterackiej oraz/lub teoretycznoliterackiej (np. niewłaściwie i bez zrozumienia stosuje pojęcia i terminy, niewłaściwie porządkuje epoki literackie, zjawiska literacko-kulturowe).

Funkcjonalność wykorzystania utworów wskazanych w poleceniu (lektury obowiązkowej oraz innego utworu z literatury ukraińskiej).	Poziom argumentacji wypowiedzi; erudycyjność wypowiedzi	Liczba punktów	Błędy rzeczowe
Dwa utwory wykorzystane w pełni funkcjonalnie.	<ul style="list-style-type: none"> Bogata argumentacja. Funkcjonalne wykorzystanie dwóch kontekstów. Wypowiedź świadczy o erudycji zdającego. 	12 pkt	Za każdy błąd rzeczowy należy odjąć 1 pkt od ogólnej liczby punktów przyznanych za KLiK (od 0 do 12; bez punktów ujemnych).
	<ul style="list-style-type: none"> Zadowolająca argumentacja. W pracy kontekst/y wykorzystano częściowo funkcjonalnie. 	11 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnowa argumentacja. W pracy nie wykorzystano funkcjonalnie kontekstów. 	10 pkt	
Jeden utwór wykorzystany w pełni funkcjonalnie, a drugi – częściowo funkcjonalnie.	<ul style="list-style-type: none"> Bogata argumentacja. Funkcjonalne wykorzystanie dwóch kontekstów. Wypowiedź świadczy o erudycji zdającego. 	9 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> Zadowolająca argumentacja. W pracy kontekst/y wykorzystano częściowo funkcjonalnie. 	8 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnowa argumentacja. W pracy nie wykorzystano funkcjonalnie kontekstów. 	7 pkt	
Dwa utwory wykorzystane częściowo funkcjonalnie.	<ul style="list-style-type: none"> Trafna argumentacja. Funkcjonalne wykorzystanie dwóch kontekstów. Praca zawiera fragmenty erudycyjne. 	6 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> Zadowolająca argumentacja. W pracy kontekst/y wykorzystano częściowo funkcjonalnie. 	5 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnowa argumentacja. W pracy nie wykorzystano funkcjonalnie kontekstów. 	4 pkt	
Tylko jeden utwór wykorzystany częściowo LUB w pełni funkcjonalnie.	<ul style="list-style-type: none"> Trafna argumentacja. Funkcjonalne wykorzystanie dwóch kontekstów. 	3 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> Zadowolająca argumentacja. W pracy kontekst/y wykorzystano częściowo funkcjonalnie. 	2 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnowa argumentacja. W pracy nie wykorzystano funkcjonalnie kontekstów. 	1 pkt	
Żaden utwór nie został wykorzystany przynajmniej w części funkcjonalnie.		0 pkt	

Uwaga: Jeżeli **ostateczna liczba punktów** przyznana w kryterium *Kompetencje literackie i kulturowe*, tj. liczba punktów po odjęciu punktów za błędy rzeczowe (jeżeli wystąpiły w pracy), wynosi 0 pkt, wówczas w pozostałych kryteriach (*Kompozycja wypowiedzi oraz Język wypowiedzi*) przyznaje się 0 pkt.

Wyjaśnienia (kryterium 2. – *KLik*)

1. Poprzez wykorzystanie utworu rozumie się wykorzystanie znajomości jego treści oraz odczytanych sensów.
2. Zdający powinien funkcjonalnie wykorzystać w wypracowaniu znajomość dwóch tekstów wskazanych w poleceniu, tzn. lektury obowiązkowej ORAZ innego utworu literackiego z literatury ukraińskiej. Funkcjonalne wykorzystanie znajomości tekstu oznacza przywołanie w wypracowaniu:
 - 1) takich elementów fabuły, np. wydarzeń, bohaterów, wątków
 - 2) sensów utworów,które istotnie wspierają tok rozumowania zdającego, albo dobrze ilustrują to, o czym zdający pisze.

Funkcjonalność wykorzystania znajomości tekstów ocenia się w odniesieniu do tematu pracy. Jeżeli w części zasadniczej pracy w charakterze argumentów/przykładów wykorzystane są elementy fabuły lub sensy utworów, które nie są spójne np. ze stanowiskiem zdającego wyrażonym we wstępie do pracy – wówczas uwzględnia się tę niespójność w ocenie spójności.

3. Utwór literacki nie jest wykorzystany funkcjonalnie, jeżeli zdający wyłącznie streszcza ten utwór lub wybrane jego wątki, ale nie wyciąga żadnego wniosku, nie formułuje żadnej refleksji związanej ze streszczonym utworem.
4. Jeżeli zdający w wypracowaniu napisze więcej niż o dwóch utworach literackich (np. o dwóch lekturach obowiązkowych i o dwóch innych tekstach literackich), o różnym stopniu funkcjonalności, do oceny stopnia realizacji kryterium bierze się pod uwagę dwa utwory wykorzystane w sposób najbardziej funkcjonalny, z których jeden musi być lekturą obowiązkową. Pozostałe utwory stanowią kontekst literacki.
5. Argumentacja to udowodnienie tezy/opinii/stanowiska przedstawionego przez zdającego za pomocą argumentów.

Bogata argumentacja – to argumentacja rzeczowa, pogłębiona, poparta trafnymi przykładami i **szeroka/wieloaspektowa**, uwzględniająca konteksty, stanowiąca – jako całość – wnikliwą analizę problemu sformułowanego w poleceniu; zawiera elementy refleksji / głębszego namysłu nad problemem. W sytuacji, gdy znajomość utworów literackich została wykorzystana częściowo funkcjonalnie, mówimy o argumentacji trafnej.

Zadowalająca argumentacja – to argumentacja rzeczowa, pogłębiona, poparta trafnymi przykładami.

Powierzchniowa argumentacja – to argumentacja oparta na uogólnieniach, niewnikająca w istotę rzeczy, poprzestająca na pobieżnych obserwacjach, mało dokładna, czasami niepoparta przykładami; również argumentacja, w której zdający podejmuje próbę zbudowania argumentu, dobierając jedynie środki językowe typowe dla struktur argumentacyjnych, np. *Moim pierwszym argumentem jest...*

6. Kontekst należy rozumieć jako odniesienie się przez zdającego w pracy do np.:
 - 1) innego utworu literackiego niż wskazany w poleceniu
 - 2) historii literatury

- 3) teorii literatury
- 4) charakteru epoki
- 5) biografii autora
- 6) filmu, spektaklu teatralnego
- 7) utworu muzycznego, dzieła plastycznego
- 8) mitologii
- 9) *Biblii*
- 10) religii
- 11) historii
- 12) filozofii
- 13) kwestii politycznych
- 14) kwestii społecznych,

wybrane przez zdającego w sposób celowy, przydatne do osadzenia omawianego utworu w szerszej perspektywie i pogłębionego odczytania sensów utworu literackiego, do którego zdający odwołuje się w wypracowaniu. Funkcjonalne wykorzystanie kontekstu polega na trafnym jego doborze ze względu na rozważany problem; kontekst pogłębia i rozwija omawiane zagadnienie. Pogłębienie i omówienie danego zagadnienia poprzez konteksty nie oznacza konieczności dogłębnej analizy samych kontekstów jako takich; w szczególności nie może prowadzić do dygresji stosowanej niefunkcjonalnie.

7. Kontekst wykorzystany częściowo funkcjonalnie to odniesienie wyłącznie na poziomie przywołania, np. informacji, wydarzenia; kontekst jest poprawny, ale ogranicza się tylko do funkcji informacyjnej, nie pogłębia i nie rozwija omawianego zagadnienia.
8. Kontekst poprzez odniesienie się przez zdającego do innego utworu literackiego niż wskazany w poleceniu nie jest wykorzystany funkcjonalnie, jeżeli zdający wyłącznie streszcza ten utwór lub wybrane jego wątki, ale nie wyciąga żadnego wniosku, nie formułuje żadnej refleksji związanej ze streszczonym utworem.
9. Erudycję należy rozumieć jako wiedzę przedmiotową zdającego, w tym wiedzę i umiejętność wykorzystania kontekstów, kodów kulturowych, terminologii, znajomości kultury, w tym literatury i sztuki. Wypowiedź świadcząca o erudycji zdającego to wypracowanie, w którym zdający, rozważając problem sformułowany w poleceniu, funkcjonalnie wykorzystał wiedzę przedmiotową.
10. W ocenie poziomu argumentacji wypowiedzi nie uwzględnia się fragmentów wypowiedzi zawierających błędy rzeczowe.
11. Błąd rzeczowy – to błąd świadczący o:
 - nieznajomości wskazanej w poleceniu lektury obowiązkowej (zamieszczonej w arkuszu egzaminacyjnym), do której odwołuje się zdający, w zakresie innym niż w przypadku błędu kardynalnego, tj. np. błąd w nazwisku autora, w przypisaniu autorstwa, w nazwisku/imieniu bohatera, dotyczący losów bohaterów drugoplanowych bądź wątków innych niż główne
 - nieznajomości utworu literackiego lub tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, innego niż lektura obowiązkowa lub utwór literacki wskazany w poleceniu

(każdy błąd merytoryczny)

- nieuprawnionej interpretacji fragmentu lub fragmentów/ części utworu literackiego, w tym poetyckiego, do którego odwołuje się zdający, będącej częściową lub całkowitą falsyfikacją danego utworu
- nieznamomości zagadnień z zakresu teorii i historii literatury bądź języka, np. stosowanie pojęć typowych dla epiki w odniesieniu do liryki (np. **narrator wiersza*). Nie są błędem rzeczowym sformułowania takie jak np. *utwór pokazuje, wiersz ukazuje*
- braku wiedzy dotyczącej wybranego przez zdającego kontekstu, np. błędne przywołanie pojęć lub faktów historycznych.

Jako błąd rzeczowy traktujemy również niepoprawne przywołanie cytatu z utworu literackiego, oznaczone cudzysłowem.

12. Dokładnie ten sam błąd rzeczowy (np. konsekwentne stosowanie błędnego imienia bohatera, którego da się w jednoznaczny sposób zidentyfikować, a fakty opisane w wypracowaniu świadczą o znajomości lektury) powtórzony kilkakrotnie jest liczony jako jeden błąd.

3. Kompozycja wypowiedzi: struktura, spójność i styl (maksymalnie 7 punktów)

Sprawdzając wypracowanie zdającego w tym kryterium, egzaminator będzie ocenił, czy:

1. w zakresie struktury wypowiedzi:

- kompozycja wypowiedzi jest funkcjonalna, tzn. czy układ i sposób przedstawienia treści pomaga w zrozumieniu wypowiedzi
- podział wypowiedzi – zarówno w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie), jak i w zakresie podziału na akapity – jest poprawny i funkcjonalny

2. w zakresie spójności wypowiedzi:

- wypowiedź jest spójna, tzn. złożona z elementów, które tworzą logiczną i uporządkowaną całość
- w wypowiedzi spójność jest zachowana zarówno wewnątrz zdań, jak również między zdaniami i akapitami
- w wypowiedzi użyte zostały odpowiednie środki językowe, np. wskaźniki zespolenia tekstu, struktury metatekstowe, leksykalne wykładniki spójności, które ułatwiają śledzenie toku rozumowania autora

3. w zakresie stylu wypowiedzi:

- styl wypowiedzi jest stosowny, tzn. czy zdający konsekwentnie posługuje się jednym, wybranym stylem, a jeżeli miesza różne style w wypowiedzi – to czy jest to uzasadnione (czy czemuś to służy, jest funkcjonalne) oraz czy zdający nie napisał wypowiedzi, stosując słownictwo charakterystyczne dla stylu potocznego w odmianie mówionej.

3a. Struktura wypowiedzi

Uporządkowanie elementów treściowych wypowiedzi	Podział wypowiedzi	Liczba punktów	
Elementy treściowe wypowiedzi w całości lub w przeważającej części pracy są zorganizowane problemowo.	Poprawny zarówno w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie), jak i w zakresie struktury akapitów; sposób podziału tekstu pomaga w zrozumieniu tez zdającego. Dopuszczalna 1 usterka.	3 pkt	A
	Usterki w podziale tekstu w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie) ALBO w zakresie struktury akapitów.	2 pkt	B
	Usterki w podziale tekstu w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie) ORAZ w zakresie struktury akapitów.	1 pkt	C
<ul style="list-style-type: none"> W pracy podjęta jest próba organizacji elementów treściowych wypowiedzi problemowo. Elementy treściowe wypowiedzi zorganizowane w pracy częściowo problemowo, częściowo wyłącznie pod względem formalnym. Elementy treściowe wypowiedzi w całości lub w przeważającej części pracy zorganizowane wyłącznie pod względem formalnym, np. wg kolejno omawianych tekstów literackich. 	Poprawny zarówno w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie), jak i w zakresie struktury akapitów; sposób podziału tekstu pomaga w zrozumieniu tez zdającego. Dopuszczalna 1 usterka.	2 pkt	D
	Usterki w podziale tekstu w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie) ALBO w zakresie struktury akapitów.	1 pkt	E
	Usterki w podziale tekstu w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie) ORAZ w zakresie struktury akapitów.	0 pkt	F
Elementy treściowe wypowiedzi niezorganizowane; wypowiedź stanowi zbiór w znacznej mierze niezależnych elementów.		0 pkt	G

Wyjaśnienia (kryterium 3a – Struktura wypowiedzi)

1. Elementy treściowe wypowiedzi to – najogólniej rzecz ujmując – „bloki”, na które podzielone jest wypracowanie (w najprostszej formie: wstęp – część zasadnicza (rozwiniecie) – zakończenie, ale „część zasadnicza” zazwyczaj jest dzielona na kolejne „bloki”, tj. akapity).
 - 1) Elementy treściowe wypowiedzi są zorganizowane problemowo (w toku problemowym), jeżeli każdy z „bloków” w części zasadniczej wypracowania omawia np. jeden aspekt tematu. Omawiając wybrany aspekt, zdający przywołuje argumentację i przykłady z różnych tekstów literackich / kontekstów; czynnikiem organizującym dany „blok” jest właśnie problem („ponadtekstowo”, „międzytekstowo”), a nie dany tekst literacki.
 - 2) Możliwa jest sytuacja, w której zorganizowanie problemowe „pokrywa się” ze zorganizowaniem według kolejno omawianych tekstów literackich, jeżeli w pracy widoczny jest zamysł kompozycyjny wskazujący na ustrukturyzowanie wypowiedzi według tematów, np. kolejny tekst literacki stanowi przykład umożliwiający np. uszczegółowienie wcześniej omawianego zagadnienia.
 - 3) Elementy treściowe wypowiedzi są zorganizowane wyłącznie pod względem formalnym (w toku liniowym), jeżeli każdy z „bloków” w części zasadniczej wypracowania dotyczy innego tekstu literackiego / kontekstu, a jedynym identyfikowalnym czynnikiem organizującym taki układ jest po prostu omawianie w kolejnych „blokach” zagadnień dotyczących kolejnych tekstów / kontekstów; tekst jest zorganizowany wg tekstów „jeden po drugim” (np. zmiana kolejności akapitów nie wpływa na strukturę tekstu).
2. Ocena podziału wypowiedzi w skali ogólnej wymaga rozważenia proporcji i funkcjonalności zasadniczych „bloków” pracy, tj. wstępu – części zasadniczej – zakończenia. Usterki w podziale wypowiedzi w skali ogólnej mogą wynikać z np. nieproporcjonalnie i niefunkcjonalnie długiego wstępu, zbyt krótkiego (lakonicznego) zakończenia lub braku jednego z tych „bloków”.
3. Ocena podziału wypowiedzi na akapity wymaga rozważenia, czy logika wywodu została odzwierciedlona w podziale na graficznie wyodrębnione i funkcjonalne akapity. Usterki w podziale wypowiedzi na akapity mogą wynikać np. z faktu, że w pracy występują wyodrębnione graficznie akapity, które nie stanowią zwartej myślowo całości, albo występują akapity, które powinny zostać podzielone na mniejsze bloki, ponieważ taki akapit zawiera kilka wątków (każdy z takich wątków stanowi sam w sobie zwartą myślowo całość).
4. W ocenie struktury wypowiedzi nie uwzględnia się niezrealizowania przez zdającego któregoś z elementów tematu, np. nieodwołania się w ogóle do jednego z tekstów wskazanych w temacie jako obowiązkowy.

3b. Spójność wypowiedzi

Wypowiedź jest w całości spójna lub występuje w niej nie więcej niż 2 zaburzenia w spójności (tj. logice, uporządkowaniu) na poziomie poszczególnych akapitów ORAZ/LUB całej wypowiedzi.	3 pkt
W wypowiedzi występuje 3–5 zaburzeń w spójności (tj. logice, uporządkowaniu) na poziomie poszczególnych akapitów ORAZ/LUB całej wypowiedzi.	2 pkt
<ul style="list-style-type: none"> W wypowiedzi występuje 6–8 zaburzeń w spójności (tj. logice, uporządkowaniu) na poziomie poszczególnych akapitów ORAZ/LUB całej wypowiedzi. LUB <ul style="list-style-type: none"> Wstęp pracy jest treściowo niespójny z częścią zasadniczą pracy ALBO z zakończeniem pracy. ALBO <ul style="list-style-type: none"> Zakończenie pracy jest treściowo niespójne z wstępem ALBO częścią zasadniczą pracy. 	1 pkt
<ul style="list-style-type: none"> W wypowiedzi występuje 9 lub więcej zaburzeń w spójności (tj. logice, uporządkowaniu) na poziomie poszczególnych akapitów ORAZ/LUB całej wypowiedzi. LUB <ul style="list-style-type: none"> Wstęp pracy jest treściowo niespójny z częścią zasadniczą pracy ORAZ z zakończeniem pracy. ALBO <ul style="list-style-type: none"> Zakończenie pracy jest treściowo niespójne z wstępem ORAZ częścią zasadniczą pracy. 	0 pkt

Wyjaśnienia (kryterium 3b – Spójność wypowiedzi)

- Wypowiedź jest spójna, jeżeli elementy, które ją tworzą, stanowią logiczną i uporządkowaną całość.
- Wywód jest uporządkowany, jeśli każdy kolejny akapit wynika z poprzedniego, a np. przestawienie akapitów zaburzyłoby tok rozumowania przyjęty przez zdającego.
- Zaburzenia w spójności mogą wynikać m.in. z:
 - błędów logicznych, w tym np. zbyt daleko idących uogólnień, nieuzasadnionych wniosków (np. wnioski w zakończeniu pracy nie wynikają z przeprowadzonego rozumowania), sprzecznych stwierdzeń
 - odstępstw od podporządkowania wyводу myśli przewodniej, np. wypracowanie zawiera niefunkcjonalne fragmenty stanowiące niezwiązane z tematem wątki poboczne
 - zredagowania wstępu lub rozwinięcia, lub zakończenia, lub akapitu, które nie pasują logicznie do pozostałej części wypracowania, nie łączą się logicznie z poprzedzającą je częścią / poprzedzającym je akapitem
 - rozwijania jednocześnie więcej niż jednego wątku („zazębiania” się wątków)
 - pomijania pośrednich ogniw rozumowania, tzw. skróty myślowe
 - wprowadzenia treści nieistotnych, zbędnych dla pracy, bez związku/pozostających w wątpliwym związku z tematem/wywodem

- g) wprowadzania dygresji stosowanych niefunkcjonalnie.
 - h) przerywania toku myślenia zbędnymi zdaniami.
4. Błędy w spójności wewnątrz akapitów oznaczają np. nielogiczne połączenia zdań w akapicie oraz brak zastosowania w nim wskaźników zespolenia.
 5. Błędy w spójności między akapitami oznaczają nielogiczne powiązanie danego akapitu z poprzednim lub poprzednimi akapitami oraz brak zastosowania wskaźników zespolenia między akapitami.

3c. Styl wypowiedzi

Styl w całości lub w przeważającej części stosowny, tj. adekwatny do odmiany pisanej języka oraz do sytuacji komunikacyjnej (jednorodny albo funkcjonalnie niejednorodny).	1 pkt
Wypracowanie nie spełnia warunków określonych w kategorii „1 pkt”.	0 pkt

Wyjaśnienia (kryterium 3c – Styl wypowiedzi)

1. Styl wypowiedzi – co do zasady – powinien być: jasny, prosty (nie: zawily, pretensjonalny), zwięzły, jednolity. Dodatkowo może być żywy, obrazowy.
2. Wypracowanie powinno być napisane stylem stosownym do sytuacji komunikacyjnej, jaką jest egzamin maturalny, co oznacza, że nie należy redagować go, stosując słownictwo charakterystyczne dla stylu potocznego w odmianie mówionej. Styl uznaje się za stosowny w przeważającej części, jeżeli jest stosowany w orientacyjnie 2/3 pracy. Styl jest niestosowny do sytuacji komunikacyjnej, jeżeli orientacyjnie ok. 2/3 wypracowania zrehabilitowane jest przy użyciu struktur językowych charakterystycznych dla stylu potocznego w odmianie mówionej.
3. Styl wypracowania jest jednorodny, jeśli zdający konsekwentnie posługuje się jednym, wybranym stylem, odpowiednim dla treści i formy wypowiedzi, lub miesza różne style w wypowiedzi, ale jest to uzasadnione i celowe.
4. Indywidualne upodobania stylistyczne egzaminatora nie mogą wpływać na ocenę stylu pracy zdającego.

4. Język wypowiedzi (maksymalnie 10 punktów)

Sprawdzając wypracowanie zdającego w tym kryterium, egzaminator będzie ocenił:

1. w odniesieniu do zakresu i poprawności środków językowych:

- czy zdający poprawnie użył w wypowiedzi różnych rodzajów zdań i bogatej leksyki (np. frazeologizmów, wyrazów rzadziej używanych w języku ukraińskim), czy też ograniczył się do najprostszych środków językowych
- czy środki językowe, których użył zdający, pozwalają mu zrealizować temat w sposób swobodny i precyzyjny, czy też pobieżny, sprawiający trudność w zrozumieniu tekstu
- ile błędów językowych, w tym błędów stylistycznych, zdający popełnił w pracy

2. w odniesieniu do poprawności ortograficznej:

- ile błędów ortograficznych zdający popełnił w pracy

3. w odniesieniu do poprawności interpunkcyjnej:

- ile błędów interpunkcyjnych zdający popełnił w pracy.

4a. Zakres i poprawność środków językowych

Oceniając język wypowiedzi, egzaminator najpierw oceni zakres użytych środków językowych, a następnie – ich poprawność. Ostateczną liczbę punktów ustali na podstawie oceny obu tych aspektów wypowiedzi, zgodnie z poniższą tabelą.

Poprawność środków		Nie więcej niż 4 błędy jęz.	5–7 błędów jęz.	8–10 błędów jęz.	11–12 błędów jęz.	13–14 błędów jęz.	15–18 błędów jęz.	19 lub więcej błędów jęz.
Zakres środków		A	B	C	D	E	F	G
1.	Szeroki zakres środków językowych, tzn. <ul style="list-style-type: none"> • zróżnicowana składnia, • zróżnicowana leksyka, w tym np. bogata frazeologia, precyzyjne słownictwo, umożliwiające pełną i swobodną realizację tematu. 	6 pkt	5 pkt	4 pkt	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt
2.	Zadawalający zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka stosowne / odpowiednie do realizacji tematu.	5 pkt	4 pkt	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt
3.	Wąski zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka proste / ograniczone, utrudniające realizację tematu.	4 pkt	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt	0 pkt

Przykładowo za wypowiedź, w której zakres środków językowych wykorzystanych przez zdającego jest zadowalający i znajdują się w niej 4 błędy językowe, egzaminator przyzna 5 pkt w tym kryterium.

Wyjaśnienia (kryterium 4a)

1. Nie każde nieprecyzyjne sformułowanie jest niepoprawne językowo (stanowi błąd językowy); może być przejawem nieporadności językowej. Błędem jest nieporadność językowa będąca oczywistym nieuzasadnionym naruszeniem obowiązującej normy językowej.
2. W wypracowaniu występuje zróżnicowana składnia, jeżeli w pracy zdający wykorzystał poprawnie co najmniej 4 różne struktury składniowe, np.: zdanie pojedyncze, zdanie złożone, zdanie wielokrotnie złożone, równoważnik zdania, imiesłowowy równoważnik zdania, strona bierna, paralelizm składniowy, poprawne wprowadzanie cytatu, zdanie pytające.
3. W wypracowaniu występuje zróżnicowana leksyka, jeżeli w pracy zdający np.: unika nieuzasadnionych powtórzeń, stosuje wyrazy/wyrażenia synonimiczne, bogatą frazeologię, używa precyzyjnego słownictwa, w tym np. terminologii.
4. W ocenie stopnia zróżnicowania leksyki uwzględnia się również umiejętności stosowane:
 - 1) wskaźniki zespolenia tekstu
 - 2) inne struktury metatekstowe, np.
 - a) metaorganizatory (np. *якщо йдеться про + temat*)
 - b) metaoperatory (np. *інакше кажучи, а саме, підбиваючи підсумки, наприклад, тобто*)
 - 3) leksykalne wykładniki spójności, np.
 - a) homoleksja (np. Не менш істотними є погляди романтиків. Адже романтики вважають, що...; Заслужують на увагу скорочення. Скорочуючи слова...)
 - b) hiponimia (np. *Такі тези можна знайти у X і Y. Ці романтики...; ... можна знайти найчастіше у романтиків. І X, і Y...*)
 - c) spójność synonimiczną (np. *До проблем емоційного характеру додаються ще й невдачі на роботі. І без того скрутне становище погіршують сімейні негаразди.*)
 - d) spójność opartą na antonimii (np. *...постійні сварки. Ця відсутність порозуміння характеризується...*),
ułatwiające śledzenie toku rozumowania².

4b. Poprawność ortograficzna

Praca jest bezbłędna albo zawiera nie więcej niż 2 błędy ortograficzne.	2 pkt
Praca zawiera 3–5 błędów ortograficznych.	1 pkt
Praca zawiera 6 lub więcej błędów ortograficznych.	0 pkt

Uwaga: Ten sam wyraz zapisany niepoprawnie ortograficznie, powtórzony w wypracowaniu, jest liczony jako jeden błąd ortograficzny.

² Na podstawie: Tymiak L. (2004), *Kompozycja uczniowskiego tekstu argumentacyjnego*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska Lublin – Polonia”, vol. XXII, s. 1–13. Tłumaczenie przykładów na język ukraiński – Tetiana Gomon.

4c. Poprawność interpunkcyjna

Praca jest bezbłędna albo zawiera nie więcej niż 5 błędów interpunkcyjnych.	2 pkt
Praca zawiera 6–9 błędów interpunkcyjnych.	1 pkt
Praca zawiera 10 lub więcej błędów interpunkcyjnych.	0 pkt

Uwagi ogólne:

1. Jeżeli wypowiedź jest nieczytelna (w rozumieniu czytelności zapisu), egzaminator oceni ją w każdym kryterium na 0 pkt.
2. Jeżeli wypowiedź nie zawiera w ogóle rozwinięcia (np. zdający napisał tylko wstęp), egzaminator przyzna 0 pkt w każdym kryterium.
3. Jeżeli wypowiedź zawiera mniej niż 250 wyrazów, jest oceniana wyłącznie w kryteriach: *Spełnienie formalnych warunków polecenia* oraz *Kompetencje literackie i kulturowe*. W pozostałych kryteriach egzaminator przyzna 0 punktów.
4. Jeżeli wypowiedź jest napisana niesamodzielnie, np. zawiera fragmenty odtworzone z podręcznika lub innego źródła, w tym internetowego, lub jest przepisana od innego zdającego, wówczas egzamin z języka ukraińskiego, w przypadku takiego zdającego, zostanie unieważniony.
5. Zabronione jest pisanie wypowiedzi obraźliwych, wulgarnych lub propagujących postępowanie niezgodne z prawem. W przypadku takich wypowiedzi zostanie podjęta indywidualna decyzja dotycząca danej pracy, np. nie zostaną przyznane punkty za styl i język lub cała wypowiedź nie będzie podlegała ocenie.

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Miejsce na naklejkę.

Sprawdź, czy kod na naklejce to

M-100.

Jeżeli tak – przyklej naklejkę.

Jeżeli nie – zgłoś to nauczycielowi.

Egzamin maturalny

Formuła 2023

JĘZYK UKRAIŃSKI

Poziom podstawowy

Symbol arkusza

MMUU-P0-100-2405

DATA: 17 maja 2024 r.

GODZINA ROZPOCZĘCIA: 14:00

CZAS TRWANIA: 210 minut

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: 50

**WYPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY**

Uprawnienia zdającego do:

☐

dostosowania
zasad oceniania.

Przed rozpoczęciem pracy z arkuszem egzaminacyjnym

1. Sprawdź, czy nauczyciel przekazał Ci **właściwy arkusz egzaminacyjny**, tj. arkusz we **właściwej formule**, z **właściwego przedmiotu** na **właściwym poziomie**.
2. Jeżeli przekazano Ci **niewłaściwy** arkusz – natychmiast zgłoś to nauczycielowi. Nie rozrywaj banderol.
3. Jeżeli przekazano Ci **właściwy** arkusz – rozerwij banderole po otrzymaniu takiego polecenia od nauczyciela. Zapoznaj się z instrukcją na stronie 2.

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy ten arkusz egzaminacyjny zawiera 19 stron (zadania 1–13).
Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Na pierwszej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
3. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
4. W wyznaczonym miejscu zapisz numer tematu wypracowania wybranego do realizacji.
5. Wypracowanie zapisz w miejscu na to przeznaczonym.
6. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w tabelkach przeznaczonych dla egzaminatora.
Tabelki umieszczone są na marginesie przy każdym zadaniu.
8. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
9. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
10. Możesz korzystać ze słownika języka ukraińskiego.

**Lista lektur obowiązkowych w roku szkolnym 2022/2023 i 2023/2024
(zgodna z wymaganiami egzaminacyjnymi)**

Poziom podstawowy

Легенди, вибране

Замовляння, Голосіння, Веснянки, Купальські пісні, вибране

Нестор Літописець, *Повість минулих літ* (Хрещення Руської землі)

Володимир Мономах, *Повчання дітям*

Думи, *Втеча трьох братів з города Азова, Про Марусю Богуславку*, вибране

Григорій Сковорода, *Всякому місту звичай і права, Бджола та Шершень, Пісня 12-та (В город не піду багатий)*, вибрані вірші

Іван Котляревський, *Енеїда* (частини I–IV)

Григорій Квітка-Оснóв'яненко, *Сватання на Гончарівці*

Микола Гоголь, *Тарас Бульба*

Тарас Шевченко, *Катерина, Причинна, Іван Підкова, Сон, Заповіт, І мертвим, і живим...*, *Мені однаково, Думи мої, думи мої, Лихо мені з вами!*, вибрані вірші

Іван Нечуй-Левицький, *Кайдашева сім'я*

Михайло Старицький, *За двома зайцями*

Іван Франко, *Малий Мирон, Захар Беркут, Мойсей, Каменярі, Тричі мені являлася любов*, вибрані вірші

Леся Українка, *Лісова пісня, Мій шлях, І ти колись боролась, мов Ізраїль*, вибрані вірші

Ольга Кобилянська, *В неділю рано зілля копала* (уривки), *Valse melancholique*

Василь Стефаник, *Камінний хрест*

Михайло Коцюбинський, *Intermezzo, Тіні забутих предків* (уривки)

Богдан Лепкий, *Вона там є, Журавлі*, вибрані вірші

Богдан-Ігор Антонич, *Елегія про співучі двері*, вибрані вірші

Остап Вишня, *Чухраїнці*

Микола Хвильовий, *Я (Романтика)*

Валер'ян Підмогильний, *Місто* (уривки, частина I, частина II)

Павло Тичина, *Пам'яті тридцяти, Скорбна мати, Уже світає, а ще імла, О панно Інно*, вибрані вірші

Улас Самчук, *Марія*

Василь Симоненко, *Ти знаєш, що ти – людина?, Де зараз ви, кати мого народу?, Є тисячі доріг, Лебеді материнства*, вибрані вірші

Василь Стус, *У цьому полі, синьому, як льон, Як добре те, що смерті не боюсь я, Ярій, душе, Таборовий зошит* (записи 1–12 та 1984 рік), вибрані вірші

Ліна Костенко, *Маруся Чурай* (уривки), *Чадра Марусі Богуславки, Доля, Пісенька з варіаціями*, вибрані вірші

Валерій Шевчук, *Дім на горі* (частина I, частина II – вибрані оповідання)

Наталка Сняданко, *Колекція пристрастей, або пригоди молодої українки* (уривки)

Павло Ар'є, *На початку і наприкінці часів* (сцени 1–2, 4–7, 9–11)

Любов Якимчук, *Розкладання, Молитва, Абрикоси у касках*, вибрані вірші.

Poziom rozszerzony

Слово про Ігорів похід

Мелетій Смотрицький, *Тренос*

Леся Українка, *Бояриня*

Володимир Винниченко, *Брехня*

Олександр Олесь, *З журбою радість обнялась, Айстри*, вибрані вірші

Павло Тичина, *Золотий гомін*

Богдан-Ігор Антонич, *Зелена Євангелія*

Сергій Жадан, *Інтернат*

Марія Матіос, *Солодка Даруся*

Юрій Винничук, *Танго смерті*

Юрій Андрухович, два вибрані есе

Оксана Забужко, *Сестро, сестро* (вибрані оповідання, *Автобіографія*).

Inne lektury obowiązkowe zamieszczone w *Informatorze o egzaminie maturalnym z języka ukraińskiego jako języka mniejszości narodowej od roku szkolnego 2022/2023*, do których również można się odwołać

Poziom podstawowy

Історичні пісні, *Про чайку, Про Байдю, Про Почаївську Божу Матір*

Марко Вовчок, *Сон*

Євген Маланюк, *Псалми степу* (частини I i IV), *Варязька балада*

Дмитро Павличко, *Ти зрікся мови рідної, Два кольори*, вибрані вірші.

Ча́сць 1. Test językowy

Прэчытай уважне тэкст, а наступнае выконвай заданні ўмешчаныя пад ім. Адпавідай **тылькі на падставе тэксту** і **тылькі ўласнымі словамі** – хіба ў тым заданні паказана інакш. Удзялай тэлу адпаведзі, о іле Ціе папросана. Адпаведзі ўдзядай ў мову ўкраінскім.

Дарія Махненка

Штучны інтэлект – дапамога, загроза ці пусты балачкі?

Історія штучнаго інтэлекту пачынаецца ўжо з XVI стагоддзя, зі спроб Леонарда да Вінчы стварыць абліслювальну тэхніку. У 1623 році німецький науковець Вільгельм Шіккард сконструював механічну цифрову абліслювальну машину, а через 15 років Блез Паскаль створив першу лічильну тэхніку. З XVII стагоддзя пачынаецца навука-тэхнічна рэвалюцыя, якая ўзагалі змяняе разумення матэрыяльнага сусвету. Саме з гэтага часу пачынаецца перабудова вытворчасці, з'яўляецца багата вынаходів, індустрыяльнае супольства трансфармуецца ў постіндустрыяльнае. Чотвэрта навука-тэхнічна рэвалюцыя ў другій паловіні XX стагоддзя відзначалася значным развіццём інтэлектуальнай дзяльнасці, ў тым ліку ўввядзенням штучнаго інтэлекту ў новыя тэхналогія. І з гэтага часу пругрес відбуваецца пераважна ў гэтым напрамку.

Штучны інтэлект (artificial intelligence, AI) – гэта здатнасць механічнай сістэмы атрымваць, абробляць та застасовваць знаання та вміння. Асноўнаю мэтою яго стварення ў пачатковых порах була дапамога чадзіні пры здйсненні пэвнай работы, щоб палегшыць ёй, або ўзагалі замяна людскай працы.

Головным завданням навуковців у нашы часы вважасца стварення мадэлі мозку, разкритця таёмніц мыслення та процэсів разумення. І гэта ўжо не далёка майбутнэ, а сёгодня. [...] Вжэ існуюць работы, які могуць разумені, размовляць, жартуваць. Гэта дабра вядомы ўсім чадзіноподібны робот Софія – перша дабра сконструйована інжэнерамі мадэль работа. [...] Софія брала ўдзель ў работі ООН, дае парады ў банківскай сфэры, мае грамадзянства Саудівскай Аравіі. За словамі «батька» Софіі, навуковця, які ў ёй стварыў, Дэвіда Генсона, ўжо чэрз 20 гадоў работы будуць жыць сэрэд людзей та дапамагаць ім ў повсякдзённых справах, і пры гэтым іх навіць складна будэ відрызніць від справжніх людзей. Науковець вважасца, що работы могуць быць асобліва карыснымі тэпер, калі людзі страшенна самотны і сацыяльна ізаляваны.

У 2014 році Джарон Ланьэ ініцыював навукаву дыскусію, пов'язану зі штучным інтэлектам ў кантэксті яго пераваг і рызыків. Тут думкы навуковців щодо неабхаднасці стварення штучнаго інтэлекту, які ў бн повнісцю замяніў чадзіну, разходзяцца. Якщо Дэвід Генсон вважасца, що работы будуць дапамагаць чадзіні палегшыць ёй жытця, перабіраючы на сёбе веліку частіну завдань, то на думку відомога навуковця, фізіка-тэарэтыка Стівэна Гокінга, разробка работів із самостійным процэсам мыслення створюе веліку загрозу існаванню чадства. [...]

Згідно з даслідженням міжнароднаго аналітычнаго аге́нтства Global Market Insights, з 2017 да 2024 року очікуецца щорічне зростання выкорыстання штучнаго інтэлекту ў сфэры ахораны здаров'я аж на 40 відсотків, ў тым ліку пры дыагностыці захворювань, даслідженні генома, разробці лікарських засобів. Тэхналогіі штучнаго інтэлекту застасовуюцца ў правоохоронній дзяльнасці (судові та правоохоронні рээстры, базы даных тощо). Для дапамогі астранавам навуковці стварылі віртуальных інтэлектуальных помічників під назвою Simon, які могуць выявляць небэзпекы пры

тривалих космічних польотах, несправності в космічному кораблі. Штучний інтелект – це система, яка зможе допомогти людині планувати місії на Марс та перебувати на цій планеті.

Однак, створення штучного інтелекту з людською моделлю мозку може спричинити неконтрольованість роботів з боку людини, а також економічну кризу, конфлікти, зріст беззаконня і злочинності.

За: <https://yur-gazeta.com>

1.

0–1

Завдання 1. (0–1)

Закінчи речення. Зазнач правильну відповідь з-поміж А–Г.

Мета тексту –

- А. застерегти перед економічним занепадом, спричиненим штучним інтелектом.
- Б. виразити ставлення автора до появи та розвитку штучного інтелекту.
- В. популяризувати знання про штучний інтелект серед читацької аудиторії.
- Г. закликати читачів використовувати нові технології, зокрема штучний інтелект.

2.

0–1–2

Завдання 2. (0–2)

У якому абзаці можна знайти відповідь на запитання з таблиці? Запиши номер абзацу у відповідній колонці.

1.	Хто застерігає обережно ставитись до розвитку штучного інтелекту?	
2.	Яку мету ставили перед собою вчені, створюючи штучний інтелект?	
3.	У яких сферах активно використовуються технології штучного інтелекту?	

3.

0–1

Завдання 3. (0–1)

На основі статті напиши, чи автор дає однозначну відповідь на поставлене в заголовку питання? Свою відповідь аргументуй.

.....

.....

.....

.....

.....

Завдання 4. (0–2)

Поясни значення наведених нижче словосполучень.

Пусті балачки –

Соціальна ізоляція –

4.

0–1–2

Завдання 5. (0–1)

Яке речення відповідає змістові 5 абзацу? Зазнач правильну відповідь з-поміж А–Г.

А. Вчені створили робота, який здатний керувати космічним кораблем.

Б. Польоти на Марс – це не мрія, а сьогодення.

В. Розвиток штучного інтелекту – це шлях до беззаконня і злочинів.

Г. Використання штучного інтелекту стрімко зростає.

5.

0–1

Завдання 6. (0–2)

Добери синоніми до поданих слів.

сфера –

розробка –

розуміння –

6.

0–1–2

Завдання 7. (0–1)

Закінчи речення. Зазнач правильну відповідь з-поміж А–Г.

Про об'єктивність тексту Дарії Махненко свідчить

А. емоційно забарвлена лексика.

Б. однобічне висвітлення питання.

В. наведення різних думок щодо питання.

Г. посилання на дослідження авторки.

7.

0–1

Ча́сть 2. Test ze znajomości lektur i kontekstów

Wykonaj zadania. Odpowiadaj tylko **własnymi słowami** – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tyłu odpowiedzi, o ile Cię poproszono. Odpowiedzi udzielaj w języku ukraińskim.

Завдання 8.

Прочитай вірш *Журавлі* Богдана Лепкого.

Видиш, брате мій,
Товаришу мій,
Відлітають сірим шнурком
Журавлі в вирій.

Чути: кру! кру! кру!
В чужині умру,
Заки море перелечу,
Крилонька зітру.

Мерехтить в очах
Безконечний шлях,
Гине, гине в синіх хмарах
Слід по журавлях.

<https://www.ukrlib.com.ua>

8.1.

0–1

Завдання 8.1. (0–1)

Запиши провідну тему твору *Журавлі* Богдана Лепкого.

.....

.....

8.2.

0–1

Завдання 8.2. (0–1)

Наведи приклад твору з української літератури, в якому також присутня ця тема, та вкажи його автора.

.....

.....

Завдання 9. (0–2)

Прочитай вірш *О панно Інно* Павла Тичини.

О панно Інно, панно Інно!
Я – сам. Вікно. Сніги...
Сестру я Вашу так любив –
Дитинно, злотоцінно.
Любив? – Давно. Цвіли луги...
О люба Інно, ніжна Інно,
Любові усміх квітне раз – ще й тлінно.
Сніги, сніги, сніги...
Я Ваші очі пам'ятаю,
Як музику, як спів.
Зимовий вечір. Тиша. Ми.
Я Вам чужий – я знаю.
А хтось кричить: ти рідну стрів!
І раптом – небо... шепіт гаю...
О ні, то очі Ваші. – Я ридаю.
Сестра чи Ви? – Любив...

<https://www.ukrlib.com.ua>

Закінчи речення. Зазнач правильну відповідь з-поміж А–Г.

Вірш *О панно Інно* належить до

- А.** філософської лірики.
- Б.** громадянської лірики.
- В.** інтимної лірики.
- Г.** релігійної лірики.

Обґрунтуй свою думку.

.....

.....

.....

.....

Завдання 10. (0–2)

Прочитай уривок з твору *Чухраїнці* Остапа Вишні.

Мали чухраїнці цілих аж п'ять глибоко національних рис. Ці риси настільки були для них характерні, що, коли б котрийсь із них загубився в мільйоновій юрбі собі подібних істот, кожний, хто хоч недовго жив серед чухраїнців, вгадає:

- Це – чухраїнець.
- І ніколи не помилиться...

9.

0–1–2

--

Його (чухраїнця) постать, його рухи, вираз, сказати би, всього його корпусу – все це так і випирає оті п'ять голівних рис його симпатичної вдачі.

Риси ці, як на ту старовинну термінологію, звалися так:

1. Якби ж знаття?
2. Забув.
3. Спізнився.
4. Якось то воно буде!
5. Я так і знав.

Розглянемо поодиноці всі ці п'ять характерних для чухраїнця рис.

Нагадаємо тільки, що розкопані матеріали сильно потерпіли од тисячолітньої давнини, а декотрі з них й понадривані так, ніби на цигарки, хоч матеріали ті ні на книжки з сільського господарства, ні на газети не подібні.

www.ukrlib.com.ua

10.

0–1–2

Визнач жанр твору і подай одну його рису.

.....

.....

Завдання 11.

Прочитай уривок з вірша *Лебеді материнства* Василя Симоненка.

Можеш вибирати друзів і дружину,
Вибрати не можна тільки Батьківщину.

Можна вибрати друга і по духу брата,
Та не можна рідну матір вибирати.

За тобою завше будуть мандрувати
Очі материнські і білява хата.

І якщо впадеш ти на чужому полі,
Прийдуть з України верби і тополі,

Стануть над тобою, листям затріпочуть,
Тугою прощання душу залоскочуть.

Можна все на світі вибирати, сину,
Вибрати не можна тільки Батьківщину.

<https://www.ukrlib.com.ua>

Завдання 11.1. (0–2)

Закінчи речення. Зазнач правильну відповідь з-поміж А–Г.

Стилістичний засіб, використаний у рядку *Прийдуть з України верби і тополі* – це

- А. порівняння.
- Б. анафора.
- В. епітет.
- Г. уособлення.

Обґрунтуй свою думку.

.....

.....

.....

.....

11.1.**0–1–2****Завдання 11.2. (0–1)**

На основі наведеного уривка поясни значення останнього рядка вірша.

.....

.....

.....

.....

11.2.**0–1****Завдання 12. (0–1)**

Прочитай уривок з твору Павла Ар'є *На початку і наприкінці часів*.

Баба Пріся. Нічого, нічого, не плач, дочка: жили без їхніх грошей і ще проживемо.
Я тобі травички наварю цілющої, пошепчу – і все пройде, без отої хімії обійдемося.

Слава. Один чорт зна, де ти тої трави надерла, убіть нас всіх хочеш (іде в хату).

Баба Пріся. Де-де: в лісі, в полі, на болоті... Ото я себе питаю, чи ти моя дочка? Чи то я тебе зростила? Як же ж ти не розумієш? – Земля наша, вона мати нам усім, на ній небо стоїть, не можна землі своїй цуратися.

П. Ар'є, *На початку і наприкінці часів*,
[в:] П. Ар'є, *Баба Пріся та інші герої*, Брустури: Дискурс 2015, с. 24–25.

Беручи до уваги наведений уривок і відомі тобі уривки з твору Павла Ар'є *На початку і наприкінці часів*, поясни значення заголовка драми.

.....

.....

.....

.....

Część 3. Wypracowanie

Завдання 13. (0–30)

Вибери **одну** з наведених нижче тем і напиши твір.

- У творі розглянь запропоновану в темі **проблему**. Вислов **свою думку** й **обґрунтуй** її.
- У своїх міркуваннях наведи **аргументи** на основі **літературного твору**, зазначеного в темі, а також **іншого твору української літератури**.
- Твоя робота повинна налічувати щонайменше **250 слів**.
- Номер вибраної теми впиши в зазначену клітинку.
- Напиши твір у відведеному місці. Не пиши на полях.
- Напиши твір українською мовою.

Тема 1.

Чи ти погоджуєшся з думкою, що людина – коваль своєї долі? Розглянь питання на основі вірша *Доля* Ліни Костенко та вибраного твору української літератури.

Ліна Костенко

Доля

Наснився мені чудернацький базар:
під небом у чистому полі,
для різних людей,
для щедрих і скнар,
продавалися різні Долі.

Одні були царівен не гірш,
а другі – як бідні Мінйони.
Хто купляв собі Долю за гріш.
А хто – і за мільйони.

Дехто щастям своїм платив.
Дехто платив сумлінням.
Дехто – золотом золотим.
А дехто – вельми сумнівним.

Долі-ворожки, тасуючи дні,
до покупців горнулись.
Долі самі набивались мені.
І тільки одна відвернулась.

Я глянула їй в обличчя ясне,
душею покликала очі...
– Ти, все одно, не візьмеш мене, –
Сказала вона неохоче.

– А може візьму?
– Ти собі затям, –
сказала вона суворо, –
за мене треба платити життям.
А я принесу тобі горе.

– То хто ж ти така?
Як твоє ім'я?
Чи варта такої плати?
– Поезія – рідна сестра моя.
А правда людська – наша мати.

І я її прийняла, як закон.
І диво велике сталось:
минула ніч. І скінчився сон.
А Доля мені зосталась.

Я вибрала Долю собі сама.
І що зі мною не станеться, –
у мене жодних претензій нема
до Долі – моєї обраниці.

<https://www.ukrlib.com.ua>

Тема 2.

Чи заможність гарантує щасливе життя? Розглянь питання на основі твору *Сватання на Гончарівці* Григорія Квітки-Основ'яненка та вибраного твору української літератури.

WYPRAWOWANIE

na temat nr

11

[illegible][illegible]

Tabele wypełnia egzaminator!

		Jeżeli 0 pkt – wskaż powód.		
1.	Spełnienie formalnych warunków polecenia	0	1	
		Brak lektury obowiązkowej.	Nie dotyczy problemu.	Nie jest wypowiedzią argumentacyjną.

												Liczba błędów rzeczowych	OGÓŁEM KLİK
2.	Kompetencje literackie i kulturowe	0	1	2	3	4	5	6	7	8			
		9	10	11	12								

3a	Struktura wypowiedzi	0		1		2		3	
		G	F	E	C	D	B		

3b	Spójność wypowiedzi	Liczba błędów w spójności	0	1	2	3

3c	Styl wypowiedzi	0	1

4a	Zakres i poprawność środków językowych	Liczba błędów językowych	0	1	2	3	4	5	6
			1 2 3 2 3 3	1 2 3	1 2 3	1 2 3	1 2 3	1 2 3	1
			G F E G F G	F E D	E D C	D C B	C B A	B A	A

4b	Poprawność ortograficzna	Liczba błędów ortograficznych	0	1	2

4c	Poprawność interpunkcyjna	Liczba błędów interpunkcyjnych	0	1	2

Łączna liczba punktów:

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)

JĘZYK UKRAIŃSKI

Poziom podstawowy
Formuła 2023

JĘZYK UKRAIŃSKI

Poziom podstawowy
Formuła 2023

JĘZYK UKRAIŃSKI

Poziom podstawowy
Formuła 2023

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Zasady oceniania rozwiązań zadań
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Język ukraiński jako język mniejszości narodowej
<i>Poziom:</i>	Poziom podstawowy
<i>Forma arkusza:</i>	MMUU-P0-100-2405
<i>Termin egzaminu</i>	17 maja 2024 r.
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	28 czerwca 2024 r.

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Część 1. Test językowy

Завдання 1. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2024 ¹	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
II. Kształcenie językowe. 5. Pogłębianie umiejętności porozumiewania się [...].	4. Odbiór przekazu językowego. Zdający: 6) formułuje wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

B

Завдання 2. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2024	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
II. Kształcenie językowe. 5. Pogłębianie umiejętności porozumiewania się [...].	4. Odbiór przekazu językowego. Zdający: 4) odczytuje sens tekstów artystycznych, publicystycznych [...], uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte.

Zasady oceniania

2 pkt – trzy poprawne odpowiedzi.

1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

1.	4
2.	3
3.	5

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 10 czerwca 2022 r. w sprawie wymagań egzaminacyjnych dla egzaminu maturalnego przeprowadzanego w roku szkolnym 2022/2023 i 2023/2024 (Dz.U. poz. 1246).

Завдання 3. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2024	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
II. Kształcenie językowe. 5. Pogłębianie umiejętności porozumiewania się [...].	4. Odbiór przekazu językowego. Zdający: 2) odczytuje sens tekstu [...], potrafi wydzielić jego fragmenty i objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości.

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi wraz z argumentacją.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Ні, автор знайомить читача з проблемою штучного інтелекту. Підкреслює, що історія його виникнення сягає XV ст., однак динамічний розвиток цієї технології припадає на XX і XXI ст., чого доказом є присутність роботів, які полегшують людське життя. Автор зауважує, що в науковому світі існує дискусія, в якій сперечаються прихильники та противники штучного інтелекту, називаючи так плюси, як і мінуси його застосування.

Завдання 4. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2024	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
II. Kształcenie językowe. 5. Pogłębianie umiejętności porozumiewania się [...].	4. Odbiór przekazu językowego. Zdający: 4) odczytuje sens tekstów publicystycznych [...], uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne wyjaśnienie dwóch sformułowań.

1 pkt – poprawne wyjaśnienie jednego sformułowania.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Пусті балачки – беззмістовні розмови; розмови ні про що.

Соціальна ізоляція – обмеження свободи індивіда або групи людей.

Завдання 5. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2024	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
II. Kształcenie językowe. 5. Pogłębianie umiejętności porozumiewania się [...].	4. Odbiór przekazu językowego. Zdający: 6) formułuje wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Г

Завдання 6. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2024	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
II. Kształcenie językowe. 5. Pogłębianie umiejętności porozumiewania się [...].	3. Komunikacja językowa i kultura języka. Zdający: 1) sprawnie posługuje się oficjalną [...] odmianą języka narodowego

Zasady oceniania

2 pkt – trzy poprawnie dobrane synonimy.

1 pkt – dwa poprawnie dobrane synonimy.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

1. ділянка
2. опрацювання
3. міркування

Завдання 7. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2024	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
II. Kształcenie językowe. 5. Pogłębianie umiejętności porozumiewania się [...].	4. Odbiór przekazu językowego. Zdający: 1) wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu [...].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

B

Część 2. Test ze znajomości lektur i kontekstów**Завдання 8.1 (0–1)**

Wymagania egzaminacyjne 2024	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
III. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Pogłębianie umiejętności analizy i interpretacji utworów literackich i innych tekstów kultury z wykorzystaniem właściwej terminologii.	1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający: 7) rozpoznaje podstawowe motywy [...].

Zasady oceniania

1 pkt – podanie tematu utworu.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Провідна тема твору – еміграція, розлука з рідною землею.

Завдання 8.2. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2024	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
III. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Pogłębianie umiejętności analizy i interpretacji utworów literackich i innych tekstów kultury z wykorzystaniem właściwej terminologii.	1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający: 7) rozpoznaje podstawowe motywy [...] oraz ich funkcje w utworze.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanieВасиль Стефаник *Камінний хрест***Завдання 9. (0–2)**

Wymagania egzaminacyjne 2024	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
III. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Pogłębianie umiejętności analizy i interpretacji utworów literackich i innych tekstów kultury z wykorzystaniem właściwej terminologii.	1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający: 4) wskazuje zastosowane w utworze [...] wyznaczniki poetyki danego utworu ([...] kompozycji).

Zasady oceniania

2 pkt – wskazanie typu liryki wraz z uzasadnieniem.

1 pkt – wskazanie typu liryki.

0 pkt - odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

B

Przykładowe rozwiązanie

Обґрунтування: інтимна лірика – це лірика про кохання, в якій провідним є мотив любові, пристраст та переживань ліричного героя.

Завдання 10. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2024	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
III. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Poglębianie umiejętności analizy i interpretacji utworów literackich i innych tekstów kultury z wykorzystaniem właściwej terminologii.	1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający: 3) rozpoznaje gatunki literackie, potrafi wymienić ich cechy.

Zasady oceniania

2 pkt – za podanie gatunku i jego jednej cechy.

1 pkt – za podanie gatunku.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Жанр: гумореска.

Невеликий за розміром віршовий, прозовий або драматичний твір з комічним сюжетом.

Завдання 11.1. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
III. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Poglębianie umiejętności analizy i interpretacji utworów literackich i innych tekstów kultury z wykorzystaniem właściwej terminologii.	1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający: 4) wskazuje zastosowane w utworze językowe środki wyrazu artystycznego [...] i określa ich funkcje

Zasady oceniania

2 pkt – wskazanie poprawnego środka stylistycznego wyrazu wraz z uzasadnieniem.

1 pkt – wskazanie poprawnego środka stylistycznego.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Г

Przykładowe rozwiązanie

Перенесення людських ознак і властивостей на феномени живої чи неживої природи.

Наприклад, «верба прийде».

Завдання 11.2. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
III. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Pogłębianie umiejętności analizy i interpretacji utworów literackich i innych tekstów kultury z wykorzystaniem właściwej terminologii.	1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający: 7) rozpoznaje podstawowe motywy [...] oraz ich funkcje w utworze; 8) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu ([...] słowa kluczowe [...]).

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Батьківщина – це місце народження, ми не маємо контролю над тим, де ми народилися.

Завдання 12. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
III. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Pogłębianie umiejętności analizy i interpretacji utworów literackich i innych tekstów kultury z wykorzystaniem właściwej terminologii.	1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający: 7) rozpoznaje podstawowe motywy [...] oraz ich funkcje w utworze.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź zgodna z treścią utworu.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Назва п'єси підкреслює незнищенність звичаїв, традицій, народних знань, вірувань, які закріплені у часі й свідомості багатьох поколінь українців. Також заголовком наголошується зв'язок людини із землею, її підпорядкування законам природи, де всьому відведена своя година, свій день і пора року. За такими законами живуть люди в зоні відчуження.

Część 3. Wypracowanie

Zавдання 13. (0–30)

Вибери **одну** з наведених нижче тем і напиши твір.

- У творі розглянь запропоновану в темі **проблему**. Вислови **свою думку** та **обґрунтуй** її.
- У своїх міркуваннях наведи **аргументи** на основі **літературного твору**, зазначеного в темі, а також **іншого твору української літератури**.
- Твоя робота повинна налічувати щонайменше **250 слів**.
- Номер вибраної теми впиши в зазначену клітинку.
- Напиши твір у відведеному місці. Не пиши на полях.
- Напиши твір українською мовою.

Тема 1.

Чи ти погоджуєшся з думкою, що людина – коваль своєї долі? Розглянь питання на основі вірша *Доля* Ліни Костенко та вибраного твору української літератури.

Тема 2.

Чи заможність гарантує щасливе життя? Розглянь питання на основі твору *Сватання на Гончарівці* Григорія Квітки-Основ'яненка та вибраного твору української літератури.

Wymagania egzaminacyjne 2024	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego [...]. 1. Rozumienie znaczenia literatury i kultury w kształtowaniu poczucia tożsamości narodowej [...].	I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego [...]. Zdający: 2) rozumie tematy, motywy, toposy charakterystyczne dla literatury narodowej; 3) rozumie związki poznanych utworów z życiem narodu i różnych grup wspólnotowych.
II. Kształcenie językowe. 1. Rozumienie wartości języka ojczystego oraz jego funkcji w budowaniu wspólnoty rodzinnej, narodowej i kulturowej. 2. Kształtowanie odpowiedzialności za świadome posługiwanie się językiem ojczystym. 6. Poglębianie umiejętności poprawnego pisanie [...] zgodnego z zasadami poprawności językowej.	II.3. Komunikacja językowa i kultura języka. Zdający: 1) sprawnie posługuje się oficjalną [...] odmianą języka narodowego; 4) stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji; 8) stosuje zasady etyki i etykiety językowej [...].
III. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Poglębianie umiejętności analizy i interpretacji utworów literackich i innych	III.1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający: 1) zna podstawy periodyzacji literatury mniejszości narodowej [...];

<p>tekstów kultury z wykorzystaniem właściwej terminologii.</p> <p>2. Rozumienie zależności między wydarzeniami historycznymi a literaturą i kulturą.</p> <p>3. Poglębianie zdolności rozumienia wartości o charakterze narodowym, etnicznym i uniwersalnym.</p>	<p>2) zna prądy literackie i artystyczne w epokach literackich, określa ich cechy;</p> <p>3) rozpoznaje gatunki literackie, potrafi wymienić ich cechy;</p> <p>4) wskazuje zastosowane w utworze językowe środki wyrazu artystycznego oraz inne wyznaczniki poetyki danego utworu (z zakresu [...] kompozycji, [...]) i określa ich funkcje;</p> <p>6) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania bohatera i świata przedstawionego (narracja, fabuła, sytuacja liryczna, akcja) [...];</p> <p>7) rozpoznaje podstawowe motywy [...] oraz ich funkcje w utworze;</p> <p>8) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (tytuł, podtytuł, puenta, kompozycja, słowa kluczowe, motto);</p> <p>9) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty: literacki, kulturowy, filozoficzny, biograficzny;</p> <p>10) dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości narodowe [...].</p>
<p>IV. Tworzenie wypowiedzi.</p> <p>3. Doskonalenie posługiwania się zasadami retoryki, w szczególności argumentowania.</p> <p>5. Wyrażanie własnych poglądów i opinii.</p> <p>6. Tworzenie wypowiedzi pisemnych, z uwzględnieniem estetyki tekstu i zasad jego organizacji [...].</p>	<p>IV.2. Pisanie. Zdający:</p> <p>1) hierarchizuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie;</p> <p>2) tworzy dłuższy tekst pisany (rozprawka, [...]) interpretacja utworu literackiego lub fragmentu) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej [...];</p> <p>3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie);</p> <p>7) uwzględnia w interpretacji potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny.</p>

1. Spełnienie formalnych warunków polecenia (maksymalnie 1 punkt)

Sprawdzając wypracowanie zdającego w tym kryterium, egzaminator będzie ocenił, czy:

- w wypracowaniu zdający odwołał się do lektury obowiązkowej
- wypowiedź w co najmniej jednym fragmencie dotyczy problemu wskazanego w poleceniu
- napisane wypracowanie jest w jakiegokolwiek części wypowiedzią argumentacyjną.

<ul style="list-style-type: none">• W wypracowaniu jest odwołanie do co najmniej jednego tekstu wskazanego w poleceniu jako obowiązkowy. ORAZ• Wypracowanie przynajmniej częściowo dotyczy problemu wskazanego w poleceniu. ORAZ• Wypracowanie przynajmniej częściowo jest wypowiedzią argumentacyjną.	1 pkt
<ul style="list-style-type: none">• Wypracowanie nie spełnia któregośkolwiek z warunków określonych w kategorii „1 pkt”. ALBO• Wypracowanie jest napisane w formie planu albo w punktach.	0 pkt

Uwaga: Jeżeli w kryterium *Spełnienie formalnych warunków polecenia* przyznano 0 pkt, we wszystkich pozostałych kryteriach przyznaje się 0 pkt.

Wyjaśnienia (kryterium 1. – SFWP)

1. „Problem wskazany w poleceniu” obejmuje:
 - a) zakres merytoryczny zagadnienia, którego omówienie jest wymagane ORAZ
 - b) opinię zdającego wraz z uzasadnieniem.

Zakres merytoryczny, obejmujący dwa aspekty, będzie określany dla każdego tematu wypracowania.
2. Wypracowanie przynajmniej częściowo dotyczy problemu wskazanego w poleceniu, jeżeli obejmuje co najmniej jeden aspekt zakresu merytorycznego ORAZ opinię albo uzasadnienie.
3. Wypracowanie przynajmniej częściowo jest wypowiedzią argumentacyjną, jeżeli zawiera co najmniej jeden akapit argumentacyjny.

2. Kompetencje literackie i kulturowe (maksymalnie 12 punktów)

Sprawdzając wypracowanie zdającego w tym kryterium, egzaminator będzie oceniał, czy w wypracowaniu zdający:

- wykorzystał znajomość – odpowiednio – wskazanej w poleceniu lektury obowiązkowej oraz innego utworu z literatury ukraińskiej w sposób funkcjonalny
- przedstawił bogatą argumentację, świadczącą o jego erudycji
- wykazał się wiedzą i umiejętnościami z zakresu kształcenia literackiego i kulturowego oraz językowego
- funkcjonalnie wykorzystał konteksty, np. literacki, historyczny, filozoficzny, kulturowy, które pogłębiają i rozwijają rozważany problem
- przedstawił bogatą argumentację: argumentacja jest logiczna, wnikliwa, zróżnicowana, świadczy o erudycji zdającego
- wykazał się wiedzą i umiejętnościami z zakresu nauki o literaturze
- nie popełnił błędów rzeczowych, zarówno w odniesieniu do przywołanych tekstów literackich oraz kontekstów (np. pisząc o wydarzeniach z danej lektury, nie popełnił błędów, tj. nie pomylił imion postaci, nie przypisał postaciom cech, których nie posiadają, bądź nie wymyślił wydarzeń, których w lekturze nie ma lub inne), jak i terminologii historycznoliterackiej oraz/lub teoretycznoliterackiej (np. niewłaściwie i bez zrozumienia stosuje pojęcia i terminy, niewłaściwie porządkuje epoki literackie, zjawiska literacko-kulturowe).

Funkcjonalność wykorzystania utworów wskazanych w poleceniu (lektury obowiązkowej oraz innego utworu z literatury ukraińskiej).	Poziom argumentacji wypowiedzi; erudycyjność wypowiedzi	Liczba punktów	Błędy rzeczowe
Dwa utwory wykorzystane w pełni funkcjonalnie.	<ul style="list-style-type: none"> Bogata argumentacja. Funkcjonalne wykorzystanie dwóch kontekstów. Wypowiedź świadczy o erudycji zdającego. 	12 pkt	Za każdy błąd rzeczowy należy odjąć 1 pkt od ogólnej liczby punktów przyznanych za KLiK (od 0 do 12; bez punktów ujemnych).
	<ul style="list-style-type: none"> Zadowolająca argumentacja. W pracy kontekst/y wykorzystano częściowo funkcjonalnie. 	11 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnowa argumentacja. W pracy nie wykorzystano funkcjonalnie kontekstów. 	10 pkt	
Jeden utwór wykorzystany w pełni funkcjonalnie, a drugi – częściowo funkcjonalnie.	<ul style="list-style-type: none"> Bogata argumentacja. Funkcjonalne wykorzystanie dwóch kontekstów. Wypowiedź świadczy o erudycji zdającego. 	9 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> Zadowolająca argumentacja. W pracy kontekst/y wykorzystano częściowo funkcjonalnie. 	8 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnowa argumentacja. W pracy nie wykorzystano funkcjonalnie kontekstów. 	7 pkt	
Dwa utwory wykorzystane częściowo funkcjonalnie.	<ul style="list-style-type: none"> Trafna argumentacja. Funkcjonalne wykorzystanie dwóch kontekstów. Praca zawiera fragmenty erudycyjne. 	6 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> Zadowolająca argumentacja. W pracy kontekst/y wykorzystano częściowo funkcjonalnie. 	5 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnowa argumentacja. W pracy nie wykorzystano funkcjonalnie kontekstów. 	4 pkt	
Tylko jeden utwór wykorzystany częściowo LUB w pełni funkcjonalnie.	<ul style="list-style-type: none"> Trafna argumentacja. Funkcjonalne wykorzystanie dwóch kontekstów. 	3 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> Zadowolająca argumentacja. W pracy kontekst/y wykorzystano częściowo funkcjonalnie. 	2 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnowa argumentacja. W pracy nie wykorzystano funkcjonalnie kontekstów. 	1 pkt	
Żaden utwór nie został wykorzystany przynajmniej w części funkcjonalnie.		0 pkt	

Uwaga: Jeżeli **ostateczna liczba punktów** przyznana w kryterium *Kompetencje literackie i kulturowe*, tj. liczba punktów po odjęciu punktów za błędy rzeczowe (jeżeli wystąpiły w pracy), wynosi 0 pkt, wówczas w pozostałych kryteriach (*Kompozycja wypowiedzi oraz Język wypowiedzi*) przyznaje się 0 pkt.

Wyjaśnienia (kryterium 2. – KLiK)

1. Poprzez wykorzystanie utworu rozumie się wykorzystanie znajomości jego treści oraz odczytanych sensów.
2. Zdający powinien funkcjonalnie wykorzystać w wypracowaniu znajomość dwóch tekstów wskazanych w poleceniu, tzn. lektury obowiązkowej ORAZ innego utworu literackiego z literatury ukraińskiej. Funkcjonalne wykorzystanie znajomości tekstu oznacza przywołanie w wypracowaniu:
 - 1) takich elementów fabuły, np. wydarzeń, bohaterów, wątków
 - 2) sensów utworów,
 które istotnie wspierają tok rozumowania zdającego, albo dobrze ilustrują to, o czym zdający pisze.

Funkcjonalność wykorzystania znajomości tekstów ocenia się w odniesieniu do tematu pracy. Jeżeli w części zasadniczej pracy w charakterze argumentów/przykładów wykorzystane są elementy fabuły lub sensy utworów, które nie są spójne np. ze stanowiskiem zdającego wyrażonym we wstępie do pracy – wówczas uwzględnia się tę niespójność w ocenie spójności.

3. Utwór literacki nie jest wykorzystany funkcjonalnie, jeżeli zdający wyłącznie streszcza ten utwór lub wybrane jego wątki, ale nie wyciąga żadnego wniosku, nie formułuje żadnej refleksji związanej ze streszczonym utworem.
4. Jeżeli zdający w wypracowaniu napisze więcej niż o dwóch utworach literackich (np. o dwóch lekturach obowiązkowych i o dwóch innych tekstach literackich), o różnym stopniu funkcjonalności, do oceny stopnia realizacji kryterium bierze się pod uwagę dwa utwory wykorzystane w sposób najbardziej funkcjonalny, z których jeden musi być lekturą obowiązkową. Pozostałe utwory stanowią kontekst literacki.
5. Argumentacja to udowodnienie tezy/opinii/stanowiska przedstawionego przez zdającego za pomocą argumentów.

Bogata argumentacja – to argumentacja rzeczowa, pogłębiona, poparta trafnymi przykładami i **szeroka/wieloaspektowa**, uwzględniająca konteksty, stanowiąca – jako całość – wnikliwą analizę problemu sformułowanego w poleceniu; zawiera elementy refleksji / głębszego namysłu nad problemem. W sytuacji, gdy znajomość utworów literackich została wykorzystana częściowo funkcjonalnie, mówimy o argumentacji trafnej.

Zadowalająca argumentacja – to argumentacja rzeczowa, pogłębiona, poparta trafnymi przykładami.

Powierzchniowa argumentacja – to argumentacja oparta na uogólnieniach, niewnikająca w istotę rzeczy, poprzestająca na pobieżnych obserwacjach, mało dokładna, czasami niepoparta przykładami; również argumentacja, w której zdający podejmuje próbę zbudowania argumentu, dobierając jedynie środki językowe typowe dla struktur argumentacyjnych, np. *Moim pierwszym argumentem jest...*

6. Kontekst należy rozumieć jako odniesienie się przez zdającego w pracy do np.:
 - 1) innego utworu literackiego niż wskazany w poleceniu
 - 2) historii literatury

- 3) teorii literatury
- 4) charakteru epoki
- 5) biografii autora
- 6) filmu, spektaklu teatralnego
- 7) utworu muzycznego, dzieła plastycznego
- 8) mitologii
- 9) *Biblii*
- 10) religii
- 11) historii
- 12) filozofii
- 13) kwestii politycznych
- 14) kwestii społecznych,

wybrane przez zdającego w sposób celowy, przydatne do osadzenia omawianego utworu w szerszej perspektywie i pogłębionego odczytania sensów utworu literackiego, do którego zdający odwołuje się w wypracowaniu. Funkcjonalne wykorzystanie kontekstu polega na trafnym jego doborze ze względu na rozważany problem; kontekst pogłębia i rozwija omawiane zagadnienie. Pogłębienie i omówienie danego zagadnienia poprzez konteksty nie oznacza konieczności dogłębnej analizy samych kontekstów jako takich; w szczególności nie może prowadzić do dygresji stosowanej niefunkcjonalnie.

7. Kontekst wykorzystany częściowo funkcjonalnie to odniesienie wyłącznie na poziomie przywołania, np. informacji, wydarzenia; kontekst jest poprawny, ale ogranicza się tylko do funkcji informacyjnej, nie pogłębia i nie rozwija omawianego zagadnienia.
8. Kontekst poprzez odniesienie się przez zdającego do innego utworu literackiego niż wskazany w poleceniu nie jest wykorzystany funkcjonalnie, jeżeli zdający wyłącznie streszcza ten utwór lub wybrane jego wątki, ale nie wyciąga żadnego wniosku, nie formułuje żadnej refleksji związanej ze streszczonym utworem.
9. Erudycję należy rozumieć jako wiedzę przedmiotową zdającego, w tym wiedzę i umiejętność wykorzystania kontekstów, kodów kulturowych, terminologii, znajomości kultury, w tym literatury i sztuki. Wypowiedź świadcząca o erudycji zdającego to wypracowanie, w którym zdający, rozważając problem sformułowany w poleceniu, funkcjonalnie wykorzystał wiedzę przedmiotową.
10. W ocenie poziomu argumentacji wypowiedzi nie uwzględnia się fragmentów wypowiedzi zawierających błędy rzeczowe.
11. Błąd rzeczowy – to błąd świadczący o:
 - nieznajomości wskazanej w poleceniu lektury obowiązkowej (zamieszczonej w arkuszu egzaminacyjnym), do której odwołuje się zdający, w zakresie innym niż w przypadku błędu kardynalnego, tj. np. błąd w nazwisku autora, w przypisaniu autorstwa, w nazwisku/imieniu bohatera, dotyczący losów bohaterów drugoplanowych bądź wątków innych niż główne
 - nieznajomości utworu literackiego lub tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, innego niż lektura obowiązkowa lub utwór literacki wskazany w poleceniu

(każdy błąd merytoryczny)

- nieuprawnionej interpretacji fragmentu lub fragmentów/ części utworu literackiego, w tym poetyckiego, do którego odwołuje się zdający, będącej częściową lub całkowitą falsyfikacją danego utworu
- nieznamomości zagadnień z zakresu teorii i historii literatury bądź języka, np. stosowanie pojęć typowych dla epiki w odniesieniu do liryki (np. **narrator wiersza*). Nie są błędem rzeczowym sformułowania takie jak np. *utwór pokazuje, wiersz ukazuje*
- braku wiedzy dotyczącej wybranego przez zdającego kontekstu, np. błędne przywołanie pojęć lub faktów historycznych.

Jako błąd rzeczowy traktujemy również niepoprawne przywołanie cytatu z utworu literackiego, oznaczone cudzysłowem.

12. Dokładnie ten sam błąd rzeczowy (np. konsekwentne stosowanie błędnego imienia bohatera, którego da się w jednoznaczny sposób zidentyfikować, a fakty opisane w wypracowaniu świadczą o znajomości lektury) powtórzony kilkakrotnie jest liczony jako jeden błąd.

3. Kompozycja wypowiedzi: struktura, spójność i styl (maksymalnie 7 punktów)

Sprawdzając wypracowanie zdającego w tym kryterium, egzaminator będzie ocenił, czy:

1. w zakresie struktury wypowiedzi:

- kompozycja wypowiedzi jest funkcjonalna, tzn. czy układ i sposób przedstawienia treści pomaga w zrozumieniu wypowiedzi
- podział wypowiedzi – zarówno w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie), jak i w zakresie podziału na akapity – jest poprawny i funkcjonalny

2. w zakresie spójności wypowiedzi:

- wypowiedź jest spójna, tzn. złożona z elementów, które tworzą logiczną i uporządkowaną całość
- w wypowiedzi spójność jest zachowana zarówno wewnątrz zdań, jak również między zdaniami i akapitami
- w wypowiedzi użyte zostały odpowiednie środki językowe, np. wskaźniki zespolenia tekstu, struktury metatekstowe, leksykalne wykładniki spójności, które ułatwiają śledzenie toku rozumowania autora

3. w zakresie stylu wypowiedzi:

- styl wypowiedzi jest stosowny, tzn. czy zdający konsekwentnie posługuje się jednym, wybranym stylem, a jeżeli miesza różne style w wypowiedzi – to czy jest to uzasadnione (czy czemuś to służy, jest funkcjonalne) oraz czy zdający nie napisał wypowiedzi, stosując słownictwo charakterystyczne dla stylu potocznego w odmianie mówionej.

3a. Struktura wypowiedzi

Uporządkowanie elementów treściowych wypowiedzi	Podział wypowiedzi	Liczba punktów	
Elementy treściowe wypowiedzi w całości lub w przeważającej części pracy są zorganizowane problemowo.	Poprawny zarówno w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie), jak i w zakresie struktury akapitów; sposób podziału tekstu pomaga w zrozumieniu tez zdającego. Dopuszczalna 1 usterka.	3 pkt	A
	Usterki w podziale tekstu w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie) ALBO w zakresie struktury akapitów.	2 pkt	B
	Usterki w podziale tekstu w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie) ORAZ w zakresie struktury akapitów.	1 pkt	C
<ul style="list-style-type: none"> W pracy podjęta jest próba organizacji elementów treściowych wypowiedzi problemowo. Elementy treściowe wypowiedzi zorganizowane w pracy częściowo problemowo, częściowo wyłącznie pod względem formalnym. Elementy treściowe wypowiedzi w całości lub w przeważającej części pracy zorganizowane wyłącznie pod względem formalnym, np. wg kolejno omawianych tekstów literackich. 	Poprawny zarówno w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie), jak i w zakresie struktury akapitów; sposób podziału tekstu pomaga w zrozumieniu tez zdającego. Dopuszczalna 1 usterka.	2 pkt	D
	Usterki w podziale tekstu w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie) ALBO w zakresie struktury akapitów.	1 pkt	E
	Usterki w podziale tekstu w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie) ORAZ w zakresie struktury akapitów.	0 pkt	F
Elementy treściowe wypowiedzi niezorganizowane; wypowiedź stanowi zbiór w znacznej mierze niezależnych elementów.		0 pkt	G

Wyjaśnienia (kryterium 3a – Struktura wypowiedzi)

1. Elementy treściowe wypowiedzi to – najogólniej rzecz ujmując – „bloki”, na które podzielone jest wypracowanie (w najprostszej formie: wstęp – część zasadnicza (rozwiniecie) – zakończenie, ale „część zasadnicza” zazwyczaj jest dzielona na kolejne „bloki”, tj. akapity).
 - 1) Elementy treściowe wypowiedzi są zorganizowane problemowo (w toku problemowym), jeżeli każdy z „bloków” w części zasadniczej wypracowania omawia np. jeden aspekt tematu. Omawiając wybrany aspekt, zdający przywołuje argumentację i przykłady z różnych tekstów literackich / kontekstów; czynnikiem organizującym dany „blok” jest właśnie problem („ponadtekstowo”, „międzytekstowo”), a nie dany tekst literacki.
 - 2) Możliwa jest sytuacja, w której zorganizowanie problemowe „pokrywa się” ze zorganizowaniem według kolejno omawianych tekstów literackich, jeżeli w pracy widoczny jest zamysł kompozycyjny wskazujący na ustrukturyzowanie wypowiedzi według tematów, np. kolejny tekst literacki stanowi przykład umożliwiający np. uszczegółowienie wcześniej omawianego zagadnienia.
 - 3) Elementy treściowe wypowiedzi są zorganizowane wyłącznie pod względem formalnym (w toku liniowym), jeżeli każdy z „bloków” w części zasadniczej wypracowania dotyczy innego tekstu literackiego / kontekstu, a jedynym identyfikowalnym czynnikiem organizującym taki układ jest po prostu omawianie w kolejnych „blokach” zagadnień dotyczących kolejnych tekstów / kontekstów; tekst jest zorganizowany wg tekstów „jeden po drugim” (np. zmiana kolejności akapitów nie wpływa na strukturę tekstu).
2. Ocena podziału wypowiedzi w skali ogólnej wymaga rozważenia proporcji i funkcjonalności zasadniczych „bloków” pracy, tj. wstępu – części zasadniczej – zakończenia. Usterki w podziale wypowiedzi w skali ogólnej mogą wynikać z np. nieproporcjonalnie i niefunkcjonalnie długiego wstępu, zbyt krótkiego (lakonicznego) zakończenia lub braku jednego z tych „bloków”.
3. Ocena podziału wypowiedzi na akapity wymaga rozważenia, czy logika wyводу została odzwierciedlona w podziale na graficznie wyodrębnione i funkcjonalne akapity. Usterki w podziale wypowiedzi na akapity mogą wynikać np. z faktu, że w pracy występują wyodrębnione graficznie akapity, które nie stanowią zwartej myślowo całości, albo występują akapity, które powinny zostać podzielone na mniejsze bloki, ponieważ taki akapit zawiera kilka wątków (każdy z takich wątków stanowi sam w sobie zwartą myślowo całość).
4. W ocenie struktury wypowiedzi nie uwzględnia się niezrealizowania przez zdającego któregoś z elementów tematu, np. nieodwołania się w ogóle do jednego z tekstów wskazanych w temacie jako obowiązkowy.

3b. Spójność wypowiedzi

Wypowiedź jest w całości spójna lub występuje w niej nie więcej niż 2 zaburzenia w spójności (tj. logice, uporządkowaniu) na poziomie poszczególnych akapitów ORAZ/LUB całej wypowiedzi.	3 pkt
W wypowiedzi występuje 3–5 zaburzeń w spójności (tj. logice, uporządkowaniu) na poziomie poszczególnych akapitów ORAZ/LUB całej wypowiedzi.	2 pkt
<ul style="list-style-type: none"> W wypowiedzi występuje 6–8 zaburzeń w spójności (tj. logice, uporządkowaniu) na poziomie poszczególnych akapitów ORAZ/LUB całej wypowiedzi. LUB <ul style="list-style-type: none"> Wstęp pracy jest treściowo niespójny z częścią zasadniczą pracy ALBO z zakończeniem pracy. ALBO <ul style="list-style-type: none"> Zakończenie pracy jest treściowo niespójne z wstępem ALBO częścią zasadniczą pracy. 	1 pkt
<ul style="list-style-type: none"> W wypowiedzi występuje 9 lub więcej zaburzeń w spójności (tj. logice, uporządkowaniu) na poziomie poszczególnych akapitów ORAZ/LUB całej wypowiedzi. LUB <ul style="list-style-type: none"> Wstęp pracy jest treściowo niespójny z częścią zasadniczą pracy ORAZ z zakończeniem pracy. ALBO <ul style="list-style-type: none"> Zakończenie pracy jest treściowo niespójne z wstępem ORAZ częścią zasadniczą pracy. 	0 pkt

Wyjaśnienia (kryterium 3b – Spójność wypowiedzi)

- Wypowiedź jest spójna, jeżeli elementy, które ją tworzą, stanowią logiczną i uporządkowaną całość.
- Wywód jest uporządkowany, jeśli każdy kolejny akapit wynika z poprzedniego, a np. przedstawienie akapitów zaburzyłoby tok rozumowania przyjęty przez zdającego.
- Zaburzenia w spójności mogą wynikać m.in. z:
 - błędów logicznych, w tym np. zbyt daleko idących uogólnień, nieuzasadnionych wniosków (np. wnioski w zakończeniu pracy nie wynikają z przeprowadzonego rozumowania), sprzecznych stwierdzeń
 - odstępstw od podporządkowania wyводу myśli przewodniej, np. wypracowanie zawiera niefunkcjonalne fragmenty stanowiące niezwiązane z tematem wątki poboczne
 - zredagowania wstępu lub rozwinięcia, lub zakończenia, lub akapitu, które nie pasują logicznie do pozostałej części wypracowania, nie łączą się logicznie z poprzedzającą je częścią / poprzedzającym je akapitem
 - rozwijania jednocześnie więcej niż jednego wątku („zazębiana” się wątków)
 - pomijania pośrednich ogniw rozumowania, tzw. skróty myślowe
 - wprowadzenia treści nieistotnych, zbędnych dla pracy, bez związku/pozostających w wątpliwym związku z tematem/wywodem

- g) wprowadzania dygresji stosowanych niefunkcjonalnie.
 - h) przerywania toku myślenia zbędnymi zdaniami.
4. Błędy w spójności wewnątrz akapitów oznaczają np. nielogiczne połączenia zdań w akapicie oraz brak zastosowania w nim wskaźników zespolenia.
5. Błędy w spójności między akapitami oznaczają nielogiczne powiązanie danego akapitu z poprzednim lub poprzednimi akapitami oraz brak zastosowania wskaźników zespolenia między akapitami.

3c. Styl wypowiedzi

Styl w całości lub w przeważającej części stosowny, tj. adekwatny do odmiany pisanej języka oraz do sytuacji komunikacyjnej (jednorodny albo funkcjonalnie niejednorodny).	1 pkt
Wypracowanie nie spełnia warunków określonych w kategorii „1 pkt”.	0 pkt

Wyjaśnienia (kryterium 3c – Styl wypowiedzi)

1. Styl wypowiedzi – co do zasady – powinien być: jasny, prosty (nie: zawily, pretensjonalny), zwięzły, jednolity. Dodatkowo może być żywy, obrazowy.
2. Wypracowanie powinno być napisane stylem stosownym do sytuacji komunikacyjnej, jaką jest egzamin maturalny, co oznacza, że nie należy redagować go, stosując słownictwo charakterystyczne dla stylu potocznego w odmianie mówionej. Styl uznaje się za stosowny w przeważającej części, jeżeli jest stosowany w orientacyjnie 2/3 pracy. Styl jest niestosowny do sytuacji komunikacyjnej, jeżeli orientacyjnie ok. 2/3 wypracowania zredegowane jest przy użyciu struktur językowych charakterystycznych dla stylu potocznego w odmianie mówionej.
3. Styl wypracowania jest jednorodny, jeśli zdający konsekwentnie posługuje się jednym, wybranym stylem, odpowiednim dla treści i formy wypowiedzi, lub miesza różne style w wypowiedzi, ale jest to uzasadnione i celowe.
4. Indywidualne upodobania stylistyczne egzaminatora nie mogą wpływać na ocenę stylu pracy zdającego.

4. Język wypowiedzi (maksymalnie 10 punktów)

Sprawdzając wypracowanie zdającego w tym kryterium, egzaminator będzie oceniał:

1. w odniesieniu do zakresu i poprawności środków językowych:
 - czy zdający poprawnie użył w wypowiedzi różnych rodzajów zdań i bogatej leksyki (np. frazeologizmów, wyrazów rzadziej używanych w języku ukraińskim), czy też ograniczył się do najprostszych środków językowych
 - czy środki językowe, których użył zdający, pozwalają mu zrealizować temat w sposób swobodny i precyzyjny, czy też pobieżny, sprawiający trudność w zrozumieniu tekstu
 - ile błędów językowych, w tym błędów stylistycznych, zdający popełnił w pracy
2. w odniesieniu do poprawności ortograficznej:
 - ile błędów ortograficznych zdający popełnił w pracy
3. w odniesieniu do poprawności interpunkcyjnej:
 - ile błędów interpunkcyjnych zdający popełnił w pracy.

4a. Zakres i poprawność środków językowych

Oceniając język wypowiedzi, egzaminator najpierw oceni zakres użytych środków językowych, a następnie – ich poprawność. Ostateczną liczbę punktów ustali na podstawie oceny obu tych aspektów wypowiedzi, zgodnie z poniższą tabelą.

Poprawność środków		Nie więcej niż 4 błędy jęz.	5–7 błędów jęz.	8–10 błędów jęz.	11–12 błędów jęz.	13–14 błędów jęz.	15–18 błędów jęz.	19 lub więcej błędów jęz.
Zakres środków		A	B	C	D	E	F	G
1.	Szeroki zakres środków językowych, tzn. <ul style="list-style-type: none"> • zróżnicowana składnia, • zróżnicowana leksyka, w tym np. bogata frazeologia, precyzyjne słownictwo, umożliwiające pełną i swobodną realizację tematu. 	6 pkt	5 pkt	4 pkt	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt
2.	Zadawalający zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka stosowne / odpowiednie do realizacji tematu.	5 pkt	4 pkt	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt
3.	Wąski zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka proste / ograniczone, utrudniające realizację tematu.	4 pkt	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt	0 pkt

Przykładowo za wypowiedź, w której zakres środków językowych wykorzystanych przez zdającego jest zadowalający i znajdują się w niej 4 błędy językowe, egzaminator przyzna 5 pkt w tym kryterium.

Wyjaśnienia (kryterium 4a)

1. Nie każde nieprecyzyjne sformułowanie jest niepoprawne językowo (stanowi błąd językowy); może być przejawem nieporadności językowej. Błędem jest nieporadność językowa będąca oczywistym nieuzasadnionym naruszeniem obowiązującej normy językowej.
2. W wypracowaniu występuje zróżnicowana składnia, jeżeli w pracy zdający wykorzystał poprawnie co najmniej 4 różne struktury składniowe, np.: zdanie pojedyncze, zdanie złożone, zdanie wielokrotnie złożone, równoważnik zdania, imiesłowowy równoważnik zdania, strona bierna, paralelizm składniowy, poprawne wprowadzanie cytatu, zdanie pytające.
3. W wypracowaniu występuje zróżnicowana leksyka, jeżeli w pracy zdający np.: unika nieuzasadnionych powtórzeń, stosuje wyrazy/wyrażenia synonimiczne, bogatą frazeologię, używa precyzyjnego słownictwa, w tym np. terminologii.
4. W ocenie stopnia zróżnicowania leksyki uwzględnia się również umiejętności stosowane:
 - 1) wskaźniki zespolenia tekstu
 - 2) inne struktury metatekstowe, np.
 - a) metaorganizatory (np. *якщо йдеться про + temat*)
 - b) metaoperatory (np. *інакше кажучи, а саме, підбиваючи підсумки, наприклад, тобто*)
 - 3) leksykalne wykładniki spójności, np.
 - a) homoleksja (np. Не менш істотними є погляди романтиків. Адже романтики вважають, що...; Заслужують на увагу скорочення. Скорочуючи слова...)
 - b) hiponimia (np. *Такі тези можна знайти у X і Y. Ці романтики...; ... можна знайти найчастіше у романтиків. І X, і Y...*)
 - c) spójność synonimiczną (np. *До проблем емоційного характеру додаються ще й невдачі на роботі. І без того скрутне становище погіршують сімейні негаразди.*)
 - d) spójność opartą na antonimii (np. *...постійні сварки. Ця відсутність порозуміння характеризується...*),
ułatwiające śledzenie toku rozumowania².

4b. Poprawność ortograficzna

Praca jest bezbłędna albo zawiera nie więcej niż 2 błędy ortograficzne.	2 pkt
Praca zawiera 3–5 błędów ortograficznych.	1 pkt
Praca zawiera 6 lub więcej błędów ortograficznych.	0 pkt

Uwaga: Ten sam wyraz zapisany niepoprawnie ortograficznie, powtórzony w wypracowaniu, jest liczony jako jeden błąd ortograficzny.

² Na podstawie: Tymiak L. (2004), *Kompozycja uczniowskiego tekstu argumentacyjnego*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska Lublin – Polonia”, vol. XXII, s. 1–13. Tłumaczenie przykładów na język ukraiński – Tetiana Gomon.

4c. Poprawność interpunkcyjna

Praca jest bezbłędna albo zawiera nie więcej niż 5 błędów interpunkcyjnych.	2 pkt
Praca zawiera 6–9 błędów interpunkcyjnych.	1 pkt
Praca zawiera 10 lub więcej błędów interpunkcyjnych.	0 pkt

Uwagi ogólne:

1. Jeżeli wypowiedź jest nieczytelna (w rozumieniu czytelności zapisu), egzaminator oceni ją w każdym kryterium na 0 pkt.
2. Jeżeli wypowiedź nie zawiera w ogóle rozwinięcia (np. zdający napisał tylko wstęp), egzaminator przyzna 0 pkt w każdym kryterium.
3. Jeżeli wypowiedź zawiera mniej niż 250 wyrazów, jest oceniana wyłącznie w kryteriach: *Spełnienie formalnych warunków polecenia* oraz *Kompetencje literackie i kulturowe*. W pozostałych kryteriach egzaminator przyzna 0 punktów.
4. Jeżeli wypowiedź jest napisana niesamodzielnie, np. zawiera fragmenty odtworzone z podręcznika lub innego źródła, w tym internetowego, lub jest przepisana od innego zdającego, wówczas egzamin z języka ukraińskiego, w przypadku takiego zdającego, zostanie unieważniony.
5. Zabronione jest pisanie wypowiedzi obraźliwych, wulgarnych lub propagujących postępowanie niezgodne z prawem. W przypadku takich wypowiedzi zostanie podjęta indywidualna decyzja dotycząca danej pracy, np. nie zostaną przyznane punkty za styl i język lub cała wypowiedź nie będzie podlegała ocenie.